

**MUSIIKKI OSANA MONIKULTTUURISTEN NUORTEN
KULTTUURI-IDENTITEETTEJÄ**

Anni Linnonmaa
Maisterintutkielma
Musiikkikasvatus
Jyväskylän yliopisto
Kevätlukukausi 2021

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen tiedekunta	Laitos Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Tekijä Anni Linnonmaa	
Työn nimi Musiikki osana monikulttuuristen nuorten kulttuuri-identiteettiä	
Oppiaine Musiikkikasvatus	Työn laji Pro Gradu - tutkielma
Aika Kevät 2021	Sivumäärä 52 + liitteet
Tiivistelmä <p>Tutkin maisteritutkielmassani, miten musiikki vaikuttaa monikulttuuristen nuorten kulttuuri-identiteettiin. Halusin selvittää, miten musiikki näkyy monikulttuuristen nuorten elämässä eri konteksteissa ja ryhmissä ja miten sitä mahdollisesti käytetään sekä omaa suomalaista että ulkomaista kulttuuri-identiteettiä vahvistamaan tai säilyttämään. Halusin myös tutkia, onko haastattelemini nuorten musiikintunneilla käsitelty heidän oman ulkomaisen kulttuuritaustansa musiikkia ja miten nuoret ovat kokeneet tällaiset musiikintunnit.</p> <p>Toteutin tutkimukseni haastatteleamalla kolmea eri kulttuuritaustan omaavaa monikulttuurista lukio-opiskelijaa puolistrukturoidulla teemahaastattelulla. Haastattelut toteutettiin koronapandemian vuoksi etänä Zoom-applikaation kautta. Lähdin purkamaan haastatteluaineistoa etsimällä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia haastatteluvastauksista, joiden mukaan teemoittelin ja tyypittelin aineistoa.</p> <p>Haastatteluun osallistuneille nuorille musiikki oli tärkeä osa elämää ja sillä oli erilaisia merkityksiä perheen ja suvun kesken, yksin kuunnellessa sekä kaveripiirissä. Musiikki oli tärkeää myös oman ulkomaisen kulttuuri-identiteetin säilymisen ja vahvistamisen kannalta. Mielenkiintoista oli, että suomalaista musiikkia ei juurikaan koettu oleellisena osana omaa suomalaista kulttuuri-identiteettiä. Haastateltavien musiikintunneilla peruskoulun ja lukion aikana oli käsitelty hyvin vähän nuorten omien ulkomaisten kulttuurien musiikkia. Haastateltavat kokivat kuitenkin pääasiassa, että heidän omien kulttuurien musiikkeja olisi tärkeä käsitellä musiikintunneilla ja toivoivat sitä tapahtuvan enemmän. Samalla nuoret kuitenkin jännittivät sitä, että huomio tällaisilla musiikintunneilla kiinnittyisi heihin.</p> <p>Monikulttuuristen oppilaiden omien ulkomaisten kulttuurien näkyvyys oppitunneilla voisi vahvistaa heidän kulttuuri-identiteettien rakentumista. Musiikintunneilla musiikki voi tarjota hyvän keinon luoda positiivisia kokemuksia näistä kulttuureista myös muille oppilaille ja mahdollisesti vähentää ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan. Toisaalta monikulttuurisia nuoria tulisi kannustaa musiikintunneilla vahvemmin myös suomalaisen musiikin pariin, sillä se saattaisi mahdollistaa heille uusia tapoja osallistua suomalaiseen kulttuuriin.</p> <p>Jatkotutkimusaiheena olisi mielenkiintoista myös tutkia, miten musiikinopettajat suhtautuvat monikulttuuristen oppilaiden omien musiikkikulttuurien käsittelyyn musiikintunneilla ja millä tavoin tätä mahdollisesti toteutetaan.</p>	
Asiasanat Kulttuuri-identiteetti, monikulttuurisuuskasvatus, monikulttuurinen musiikkikasvatus	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	
Muita tietoja	

Sisällysluettelo

1	Johdanto	1
2	Identiteetti ja kulttuuri-identiteetti	3
2.1	Identiteetti.....	3
2.2	Kulttuuri-identiteetti.....	5
2.2.1	Kulttuuri-identiteetin muodostumisen vaiheet	6
2.3	Kielen merkitys identiteettiin.....	8
3	Monikulttuurisuus	10
3.1	Maahanmuutto.....	11
3.1.1	Akkulturaatio ja integraatio	13
3.1.2	Assimilaatio.....	14
3.2	Globalisaatio	14
4	Monikulttuurisuus opetuksessa	16
4.1	Monikulttuurisuuskasvatus	18
4.2	Monikulttuurisuus musiikintunneilla	19
5	Musiikki osana identiteettiä	21
5.1	Musiikin monikulttuurinen luonne.....	21
5.2	Musiikin yhteys kulttuuri-identiteettiin	22
5.2.1	Musiikin merkitys nuoruudessa identiteetinrakentajana.....	24
6	Tutkimusasetelma	25
6.1	Tutkimuskysymykset	25
6.2	Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	26
6.3	Tutkimuksen luotettavuus	27
6.4	Tutkijan rooli.....	29
7	Tulosten tarkastelua	30
7.1	Haastateltavat	30
7.2	Kulttuuri-identiteetin moniulotteisuus.....	31
7.3	Oman ulkomaisen kulttuurin musiikit	32
7.4	Suomalainen musiikki osana kulttuuri-identiteettiä	33
7.5	Elämän monet musiikit.....	34
7.6	Kulttuurien näkyvyys musiikintunneilla	36
7.7	Oman kulttuuri-identiteetin vahvistaminen ja säilyttäminen musiikin avulla	37
7.8	Stereotypiat ja ennakkoluulot.....	39
7.9	Tutkimustulosten koonti	40
7.10	Tutkimuksen tulosten luotettavuus.....	41
8	Pohdintaa	44
8.1	Vaikutus musiikkikasvatukseen kenttään.....	47
	Lähteet	49
	Liitteet	

1 JOHDANTO

Suomi on suhteessa moneen muuhun Euroopan maahan tullut hieman jälkijunassa monikulttuuristumisessa, mutta globalisaation ja liikkuvuuden lisääntymisen vaikutuksesta myös sijainniltaan pohjoinen Suomi on saanut lisää maahanmuuttajia ja pakolaisia. Toisaalta myös monet suomalaiset ovat rohkaistuneet matkustamaan ja työskentelemään ulkomailla, ja kotiin palatessaan myös he tuovat eri kulttuurien vaikutuksia kotimaahansa. Voisi kuvitella, että oman kulttuuri-identiteetin merkitys vähenee, kun maailmasta tulee yhä moninaisempi ja eri kulttuurien vaikutukset sekoittuvat keskenään. Usein kuitenkin kipinä oman kulttuuri-identiteetin säilyttämiselle syttyy voimakkaimmin juuri silloin, kun se on vaarassa kadota, esimerkiksi vieraan kulttuurin ympäröimänä.

Omaa identiteettiä rakennetaan paitsi kotona ja vapaa-ajalla, myös koulussa, jossa lapsi tai nuori viettää suuren osan ajastaan. Musiikki on oppiaineena oiva väline monikulttuuriselle kasvatukselle sekä kulttuuri-identiteettien vahvistamiseen, sillä musiikkia löytyy kaikista kulttuureista ja se on jo luonteeltaan monikulttuurista. Mikä voisi olla mukavampi tapa tutustua eri kulttuureihin kuin soittamalla, kuuntelemalla tai laulamalla niiden musiikkia ja tutustumalla niiden erityispiirteisiin? Samalla voivat vahvistua sekä oppilaiden käsitykset omasta ja vieraista kulttuureista että hyväksyntä erilaisuutta kohtaan.

Uskon, että moni opettaja kokee monikulttuurisuuskasvatuksen kuitenkin vieraaksi ajatukseksi, eikä uskalla tarttua aiheena niin henkilökohtaiseen asiaan, kuin oppilaiden omiin kulttuureihin, vaikka opetussuunnitelman perusteissa tähän kannustetaankin (OPS 2014, 21). Monilla opettajilla ei ehkä ole käsitystä siitä, miten oppilaat kokevat oman kulttuuri-identiteettinsä ja miten toivoisivat sitä huomioitavan. Toivonkin, että tutkimukseni voi antaa ymmärrystä ja näkökulmaa monikulttuuristen oppilaiden ja opiskelijoiden kokemuksiin omista kulttuureista ja sitä kautta myös välineitä monikulttuuriseen musiikinopetukseen.

Kiinnostukseni monikulttuurisuuteen on ollut aina läsnä elämässäni. Olen muuttanut yhden vuoden ikäisenä Yhdysvaltoihin, jossa asuimme perheeni kanssa kuusi vuotta. Aloitin koulunkäynnin siellä ja Suomeen palatessani minulla oli paitsi ongelmia suomen kielen kanssa, myös haasteita sopeutumisessa ”omaan”, minulle vieraaseen kulttuuriin. Omaa ulkomaista identiteettiäni ei huomioitu pienessä kyläkoulussa, ja koin, että se ei saanut

tunnustusta ulkopuolisilta. Kuten tutkimukseni teoriaosuudessa tulee ilmi, identiteetti muodostetaan sekä sisäisesti että suhteessa muihin ihmisiin, ja identiteetin muodostamisessa on tärkeää saada tunnustusta omalle identiteetilleen myös muilta ihmisiltä (Taylor 1994, 25–36). Musiikki olikin ehkä keino muistuttaa minua myös amerikkalaisesta identiteetistäni, ja erityisesti englanninkielinen musiikki ohjasi musiikinkuuntelutottumuksiani ja on vaikuttanut musiikkimakuuni tähän päivään asti.

Musiikin vaikutusta kulttuuri-identiteettiin on tutkittu muutamissa musiikkikasvatuksen maisterintutkielmissa. Minttu Saarni tutki kolmannen kulttuurin lasten sopeutumisprosesseja ja sitä, miten musiikki vaikuttaa niihin. Haastateltavat olivat Suomeen palattuaan vahvistaneet omaa ulkomaisen kulttuurin kulttuuri-identiteettiään musiikin kautta, jolloin musiikki toimi nostalgisena muistojen herättäjänä (Saarni 2013). Asta Hovisalmen maisterintutkielmassa, jossa tutkittiin venäjänkielisten maahanmuuttajanuorten kulttuuri-identiteettiä, musiikki oli oleellinen osa kulttuuri-identiteetin säilymistä. Sitä käytettiin yhdistämään perhettä ja kulttuurisia yhteisöjä. Mielenkiintoista oli, että osa haastateltavista koki oman kulttuurinsa käsittelyn musiikintunneilla ahdistavana. (Hovisalmi 2007.) Toisaalta Maria Svartin maisterintutkielmassa moni haastatelluista romanitaustaisista oppilaista kokivat laulamisen musiikintunneilla omaa kulttuuri-identiteettiään vahvistavana (Svart 2014).

Onkin selvää, että tukiessa monikulttuurisia nuoria, jotka ovat erilaisista kulttuurisista taustoista, eivät tutkimustulokset ole yleistettävissä kaikkiin yksilöihin. On kuitenkin tärkeää tutustua erilaisista taustoista olevien opiskelijoiden käsitykseen omasta kulttuuri-identiteetistään. Aihe on paitsi ajankohtainen monikulttuuristuvassa Suomessa, myös tärkeä muistutus oppilaantuntemuksen merkityksestä. On muistettava, että jokainen oppilas tai opiskelija on oma, erilainen persoonansa, jolla on omat vahvuutensa.

Maisterintutkielmassani tutkin sitä, miten musiikki vaikuttaa monikulttuuristen lukio-opiskelijoiden kulttuuri-identiteettiin. Haluan selvittää, miten musiikki näkyy näiden nuorten elämässä eri konteksteissa ja ryhmissä ja miten sitä mahdollisesti käytetään sekä omaa suomalaista että ulkomaista kulttuuri-identiteettiä vahvistamaan tai säilyttämään. Samalla haluan tulevana musiikinopettajana tietää, miten haastattelemanuoret kokevat monikulttuuriset musiikintunnit sekä oman kulttuuritaustansa näkymisen musiikintunneilla. Haastattelin tutkimustani varten kolmea erilaisista monikulttuurisista taustoista olevia nuoria puolistrukturoidulla teemahaastattelulla.

2 IDENTITEETTI JA KULTTUURI-IDENTITEETTI

2.1 Identiteetti

Termiä identiteetti käytetään monessa eri yhteydessä ja eri tieteenaloilla, ja sillä saatetaan tarkoittaa kontekstista riippuen eri asioita. Erik. H. Erikson (1994, 15), joka on kehittänyt tunnetun psykososiaalisen kehitysteorian ja identiteettikriisin käsitteen, kokee, että identiteettiä on vaikeaa määritellä tiiviisti ja kaikenkattavasti.

Erikson (1994) pyrkii kuitenkin hahmottelemaan identiteetin käsitettä, josta hän käyttää välillä myös nimitystä *ego identiteetti*. Identiteettiin liittyy subjektiivinen ymmärrys omasta itsestä sekä siitä, että itsessä on jotain pysyvyyttä ja samanlaisuutta läpi elämän, vaikka identiteetti uudistuu ja tarkentuu jatkuvasti. Identiteettiä muodostetaan sekä sisäisesti -että sosiaalisen kanssakäymisen ja oman elinympäristön kautta. Sen muodostaminen tapahtuu suurilta osin alitajuisesti, mutta erityisesti nuoruusiässä, kun omaa identiteettiä muodostetaan, sitä pohditaan myös tietoisesti. (Erikson 1994, 19, 22–24, 165, 211.)

Erikson painottaa *identifikaatioiden* ja *identiteetin* eroa, vaikka ne ovat kielellisesti käsitteinä lähisukulaisia. Lapsi identifioi itseään näkemiensä mallien pohjalta, joita antavat esimerkiksi läheiset aikuiset sekä media ja ympäröivä kulttuuri. Identifikaatiot ovat lapsuudessa saatuja ja ne asettavat odotuksia siitä, millainen ihmisestä tulee. Identiteetti taas muodostetaan nuoruusiässä tai aikuisuuden kynnyksellä lapsuuden identifikaatioiden pohjalta. (Erikson 1994, 155–159.)

Eriksonin tunnettu psykososiaalinen kehitysteoria perustuu siihen, että ihmisen elinkaaren kuuluu kahdeksan erilaista kehitystehtävää tai -kriisiä, jotka jokainen ihminen käy läpi. Esimerkiksi vauvan ensimmäisen kehitystehtävän onnistunut ratkaisu johtaa siihen, että vauvalla on perusturvallisuuden ja luottamuksen kokemus. Jos tätä ei saavuteta, niin myös tulevat kehitystehtävät jäävät saavuttamatta onnistuneesti. (Erikson 1994, 93–97.)

Identiteetin kannalta keskeinen kehitystehtävä on identiteettikriisi, joka kuuluu Eriksonin teoriassa nuoruusikään. Sen ratkaisuna on joko identiteetin onnistunut muodostaminen tai identiteetin epäjärjestys (eng. Identity confusion). Eri kehitystehtävät ovat kuitenkin

riippuvaisia toisistaan, ja jos joku aikaisemmista kehityskriiseistä on jäänyt kesken, siihen voidaan joutua palaamaan ennen kuin eheä identiteetti saadaan muodostettua. Myös aikuisiän kehitystehtävä eli läheisyys, kyetään saavuttamaan vasta kun oma identiteetti on onnistuneesti muodostettu. (Erikson 1994, 128–135.)

Nuoruudessa identiteetin muodostukseen kuuluu kiinnostus siihen, miten muut näkevät sinut, muistuttaa Erikson (1994). Jo lähes 30 vuotta sitten nuoret olivat varsin tietoisia siitä, että heidän kehitykseensä kuuluu oman itsen etsiminen, jolloin he myös avoimesti ja rohkeasti kokeilivat erilaisia rooleja ja kapinoivat ennalta annettuja rooleja vastaan. Nuoruudessa saatetaan samaistua täysin johonkin ryhmään hetkellisesti, jopa ”menettäen itsensä” siihen, kun halutaan kokea yhteenkuuluvuutta ja saada muilta hyväksyntää. Myös erilaisuuden vierastaminen voi olla osa tätä identiteettikriisiä ja lisätä tunnetta tiettyyn ryhmään kuulumisesta ja sen koheesiosta. (Erikson 1994, 29, 132.)

Kun identiteettiä muodostetaan, löydetään pysyvyyttä oman menneisyyden ja tulevaisuuden kanssa. Myös oma ideologia ja maailmankuva alkavat muodostua. Onnistunut identiteetin muodostus näkyykin arjessa hyvinvointina ja tunteena, että on sinut oman itsensä kanssa. (Erikson 1994, 133, 165.)

Identiteetin rakentumisessa koulu on keskeisessä osassa nuorten elinympäristöä. Myös perusopetuksen arvoperustassa (POPS 2014) mainitaan, että oppiessaan koulussa ” – oppilas rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla hän luo suhdetta itseensä, toisiin ihmisiin, yhteiskuntaan, luontoon ja eri kulttuureihin.” (POPS 2014, 15). Opetuksessa tulisikin huomioida oppilaan identiteetin ja ideologian rakentuminen nuoruusiässä sekä koulun vaikutus oppilaan elinympäristössä ja sosiaalisissa suhteissa.

2.2 Kulttuuri-identiteetti

Jotta kulttuuri-identiteettiä käsitteenä voi lähteä määrittelemään, täytyy ensin ymmärtää, mitä kulttuurilla tarkoitetaan. Elliott (1995) määrittelee kulttuurin yksinkertaisesti mutta kattavasti, muistuttaen, että olemme osa kulttuuriamme yhtä lailla kuin kulttuurimme on osa meitä:

“ – the culture of a social group is its shared program for adapting, living, and growing in a particular time and space. – Culture is not something that people have but something that people make.” (Elliott 1995, 185.)

Yksi historiamme tärkeimpiä yhteiskuntafilosofisia ajattelijoita, Benedict Anderson (2017) on määritellyt vuonna 1983 julkaistussa kirjassaan *Imagined Communities* kansakuntien olevan pohjimmiltaan ”kuviteltuja yhteisöjä”. Termillä Anderson viittaa siihen, että kansakunnat ovat ihmisten sosiaalisessa vuorovaikutuksessa muodostamia, ja heidän yhtenäisyytensä on aina kuviteltua, sillä kukaan ei voi tuntea kaikkia oman maansa kansalaisia. (Anderson, Kuortti, Nurmiainen & Nurmiainen 2017, 39.) Vaikka kansakunnat ovat kuviteltuja, ne eivät ole silti kuvitteellisia (Edwards 2009, 178). Jos kansakunta ymmärretään kuvitelluksi, eikä objektiivisia kansakuntia tai kulttuureja ole, myös kulttuuri-identiteetti ymmärretään väistämättä subjektiiviseksi.

Subjektiivisena kulttuuri-identiteetin näkee myös Stuart Hall (1990, 224), jonka käsitykseen kulttuuri-identiteetistä alati muuttuvana, oman historiamme uudelleenjärjestelynä, tutkimukseni nojaa. Kulttuuri-identiteettimme ei ole ulkoisesti annettu, vaan muotoutuu sisäisesti, ja on siten aina osittain kuviteltua (Hall 1996, 4). Se rakentuu suhteessa johonkin vieraaseen ja erilaiseen, ja muuttuu sen mukaan, mihin kulttuuria verrataan ja miten asettaudumme tätä erilaisuutta vastaan (Hall 1990, 226).

” – identities are the names we give to the different ways we are positioned by, and position ourselves within, the narratives of the past.” (Hall 1990, 225.)

Hall asettaa näkemyksellään kyseenalaiseksi historiassa vallinnutta tapaa nähdä ihmisellä olevan yksi oikea, staattinen ja muuttumaton kulttuuri-identiteetti. Tällainen kulttuuri-identiteetti yhdistäisi kaikkia saman kulttuurin edustajia ja sisältäisi pyrkimyksen löytää oma, pohjimmiltaan yhteinen identiteetti, esimerkiksi jokaisella suomalaisella samanlainen ’suomalaisuus’. (Hall 1990, 223.)

Kulttuuri-identiteetti on käsitteenä lähellä etnistä ja kansallista identiteettiä. Kulttuuri-identiteetti on kuitenkin käsitteenä neutraalimpi kuin kansallinen identiteetti, joka on usein poliittisesti latautunut (Folkestad 2002, 159). Etniseen identiteettiin verrattuna kulttuuri-identiteetti voidaan myös ymmärtää joustavammaksi ja enemmän omaksi valinnaksi kuin henkilön etnisyys tai rotu, joka käsitetään usein varsin muuttumattomana (Bennett 2001, 4). Yksimielisyyttä etnisyyden mieltämisestä objektiiviseksi ominaisuudeksi ei kuitenkaan vallitse. Edwards (2009) toteaa, että vaikka rotu mielletään usein faktaksi, on se pohjimmiltaan poliittinen eikä tieteellinen luokittelu. Toisaalta Edwardsin määrittely, että samaan etniseen ryhmään kuuluvilla on yhteisiä perittyjä juuria. (Edwards 2009, 151–162.) Etnisyyden ero kulttuuri-identiteettiin näyttäytyy usein ehkä selkeimmin siinä, miten se näkyy ulospäin ja sitä kautta, miten siihen suhtaudutaan. Monet etniseltä taustaltaan tai rodultaan muut kuin suomalaiset, erottautuvat myös ulkonäöltään katukuvasta. Kulttuuri-identiteetti, jos se ajatellaan sisäisesti muotoutuvaksi, ei näy välttämättä ulospäin.

Yksi esimerkki kulttuuri-identiteetistä, joka ei näy ulospäin ovat expatriaattinuoret tai kolmannen kulttuurin lapset, joilla tarkoitetaan väliaikaisesti vanhemman työn takia ulkomailla asuneita nuoria, jotka ovat palanneet Suomeen. Tällaiset nuoret ovat paluumuuttajia sekä maahanmuuttajia, ja voivat kokea vahvasti kulttuuri-identiteettinsä olevan moniulotteinen. Silti he ovat usein suomalaisen näköisiä, eikä tätä monikulttuurista identiteettiä huomata ulospäin. Identiteetin haasteet jäävät tällöin huomaamatta ulkopuoliselle. Voidaankin puhua piilomaahanmuuttajuudesta. (Warinowski 2014.)

2.2.1 Kulttuuri-identiteetin muodostumisen vaiheet

Sue ja Sue (2015) ovat laatineet teorian, joka selittää miten vähemmistöjen kulttuurinen ja rodullinen identiteetti muodostuu. Teoria on kehitelty amerikkalaisten vähemmistöjen näkökulmasta, mutta toimii myös laajemmin vähemmistöjen kulttuuri-identiteettien muodostamista kuvaavana. Eri vaiheissa suhtautuminen omaan itseän, muihin omaan kulttuuriin kuuluviin, muihin vähemmistökulttuureihin sekä enemmistökulttuuriin, vaihtelee. (Sue & Sue 2015, 376–377.)

1. *Yhdenmukaisuuden vaihe* (eng; conformity): Valtakulttuuria arvostetaan enemmän kuin omaa kulttuuria, johon voidaan suhtautua joko neutraalisti tai väheksyen. Usein

omaan ja muihin vähemmistökulttuureihin kuitenkin suhtaudutaan rasisisesti ja stereotyyppisesti, valtakulttuurilta omaksuttujen käsitysten mukaan. Tässä vaiheessa oma akkulturaatioasenne on assimiloiva, jolloin omasta kulttuurista halutaan luopua (katso kappale 3.1.2). Tämä vaihe on erityisen vahingollista omalle identiteetille. (Sue & Sue 2015, 378–380.)

2. *Ristiriitaisuuden vaihe* (eng. dissonance): Omia yhdenmukaisuuden vaiheen ajattelutapoja aletaan kyseenalaistamaan ja suhtautumista omaan kulttuuriin pohtimaan, mikä aiheuttaa ristiriitoja. Samanaikaisesti omasta kulttuurista ollaan ylpeitä, mutta toisaalta edelleen omaa kulttuuria myös hävetään. Rasismi ja stereotyyppit huomataan ja kyseenalaistetaan. Tähän vaiheeseen siirrytään usein vähitellen, mutta jokin tärkeä kohtaaminen tai tapahtuma voi muuttaa omaa ajattelutapaa nopeastikin. (Sue & Sue 2015, 381–382.)
3. *Vastustamisen ja uppoutumisen vaihe* (eng. resistance and immersion): yhtä aikaa omaan kulttuuriin ja sen arvoihin uppoudutaan täysin, kun taas valtakulttuuria vastustetaan. Tähän vaiheeseen kuuluu vihan tunne valtakulttuuria kohtaan vähemmistöjen sortamisesta, sekä häpeän ja syyllisyyden tunne siitä, miten itse on aikaisemmin suhtautunut omaan kulttuuriinsa. (Sue & Sue 2015, 383–384.)
4. *Itsetutkiskelun vaihe* (eng. introspection): Omien vastustamisen ja uppoutumisen vaiheen negatiivisten tunteiden kanssa ei haluta enää elää. Huomataan, etteivät kaikki oman kulttuuriryhmän asenteet ole sopusoinnussa omien ajatusten kanssa. Omaan kulttuuriryhmään ei haluta enää uppoutua täysin, sillä omasta autonomiasta halutaan pitää kiinni. Siitä huolimatta omaa kulttuuria kohtaan ei suhtauduta väheksyen. Oma identiteettiä pohditaan ja etsitään, ja samalla huomataan hyvää myös valtakulttuurissa ja muissa vähemmistökulttuureissa. (Sue & Sue 2015, 384–385.)
5. *Integroivan tietoisuuden vaihe* (eng. integrative awareness): Tässä vaiheessa syntyy monikulttuurinen identiteetti sanan varsinaisessa merkityksessä. Tunne omasta identiteetistä vahvistuu, ja siihen liitetään nyt aspekteja ja arvoja sekä omasta kulttuurista että valtakulttuurista. Kaikenlaista sortoa vastustetaan. Omasta kulttuurista ollaan ylpeitä, ja halutaan ymmärtää myös muita kulttuureita. Ymmärretään, että jokaisessa kulttuurissa on sekä hyvää, että huonoa. (Sue & Sue 2015, 385–386.)

2.3 Kielen merkitys identiteettiin

Kieli on väistämättä tärkeä osa jokaisen ihmisen identiteettiä. Kaikki ihmiset käyttävät kieltä arjessaan hyvin monella tavalla. Tämä näkyy selkeimmin kaksi- tai monikielisillä ihmisillä, mutta on yhtä lailla osa yksikielistenkin kielenkäyttöä, muistuttaa Edwards (2009). Omaa puhetyyliä muutetaan eri roolien ja kontekstien sekä sen mukaan, kenelle puhutaan. Voidaan jopa ajatella, että muutamme kielenkäytön avulla identiteettiämme. Koska identiteettimme on jo itsessään muovautuva ja taipuu moneksi, on ehkä parempi puhua siitä, että korostamme tai häivyttämme kielenkäyttömme avulla joitakin aspekteja omasta identiteetistämme tilanteiden mukaan. (Edwards 2009, 27–30.)

Kieli vaikuttaa myös omaan kulttuuri- ja ryhmäidentiteettiimme. Yhteisellä kielellä voidaan lisätä ryhmään kuulumisen tunnetta, ja toisaalta vahvistaa erottautumista ulkoryhmäläisistä. Usein kielen osaaminen liitetään myös ehtona maahanmuuttajien kansalaisuuden saamiseen. Vieraiseen maahan ja kulttuuriin muuttaneet, jotka ovat oppineet maan kielen ja pärjäävät sillä arjessa, eivät välttämättä kuitenkaan ymmärrä kielen syvällisempiä käyttötapoja, esimerkiksi kirjallisuudessa, runoudessa ja draamassa. Kielillä voidaankin ajatella olevan sekä kommunikatiivinen, että symbolinen merkitys, joista jälkimmäistä on vaikeampi oppia. (Edwards 2009, 32, 184, 55.)

Jo pelkän kielen tai aksentin perusteella vähemmistöryhmiin voidaan liittää oletus huonommasta menestymisestä ja sosioekonomisesta asemasta. Jopa vähemmistöryhmiin kuuluvat itse sortuvat tällaisiin ennakkoluuloihin. Usein asenteet ja stereotypiat tiettyjä kieliä kohtaan kertovat pohjimmiltaan asenteista ja stereotypioista kyseistä kieltä puhuvia ihmisryhmiä kohtaan. Ihmiset ovatkin paitsi tietoisia omaan aksenttiin, puhetyyliin tai kieleen liittyvistä stereotypioista, he usein myös jollain tasolla hyväksyvät ne todeksi. (Edwards 2009, 93–95, 58.)

Toisaalta omasta kulttuurista ja kielestä ollaan usein ylpeitä, eikä niistä haluta luopua. Oman kielen symbolinen arvo koetaan tärkeäksi. Viime aikoina ennakkoluulot vieraita kieliä ja aksentteja kohtaan ovatkin vähentyneet, ja yleinen ilmapiiri eri kieliryhmiä kohtaan on jossain määrin parantunut maailmalla. Tämä ilmiö kulkeekin käsi kädessä erilaisten pride-liikkeiden kanssa, joissa oman kulttuurin erityisyyttä ja erilaisuutta tuodaan esille ja arvostetaan. (Edwards 2009, 96–97.)

Myös lukion opetussuunnitelmassa (LOPS 2019) otetaan huomioon vähemmistökielten merkitys, sekä eri oppiaineiden omat kielelliset maailmansa. Kielitietoisessa opetuksessa ”ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa.” Myös opettajien roolia oman oppiaineensa kielen edustajana korostetaan. (LOPS 2019, 22–23.) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa myös mainitaan, että opetukseen on mahdollista sisältää tilanteita, joissa kaikkia luokassa osattavia kieliä käytetään. Kaksikielisten oppilaiden on myös mahdollista saada sekä suomen kielen että oman äidinkieltensä opetusta, jonka määrän opetuksen järjestäjä määrittelee. (POPS 2014, 86–89.) Kuitenkin valitettava todellisuus on, että oman kielen opiskelu ei usein toteudu harvinaisempien kielten suhteen, kun päteviä opettajia ei löydy, eivätkä ryhmäkoot ole taloudellisesti opetuksen järjestämisen kannalta tarpeeksi suuria.

3 MONIKULTTUURISUUS

Monikulttuurisuus jo olemassa olevana käsitteenä asettaa kyseenalaiseksi kansakunnan käsitteen, perustelee Bennett (2001). Jos monikulttuuriset ja transkulttuuriset identiteetit koetaan mahdollisiksi, ei yhtenäiselle koko kansaa yhdistävälle kansalliselle identiteetille jää tilaa. Monikulttuurisuus käsitteenä ei olekaan yksiselitteinen, ja sitä on käytetty monen eri poliittisen agendan ajamiseen, joten käsitteenä se on usein jo eettisesti latautunut. (Bennett 2001, 1–2.)

Myöskään Suomen valtion kanta monikulttuurisuuteen ei ole neutraali. Tämä tulee esille esimerkiksi valtioneuvoston laatimassa Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategiassa. Siinä todetaan muun muassa, että ”Kansainvälistyvässä Suomessa arvostetaan moninaisuutta.”, sekä ”Lisääntyvä moninaisuus on voimavara”. Monikulttuurisuus nähdäänkin siinä arvostettuna voimavarana, joka vahvistaa kilpailukykyä ja tuo työvoimaa. (Sisäasiainministeriön julkaisu 5/2013.) On kuitenkin huomionarvoista, että monikulttuurisuus sanaa ei käytetä, vaan puhutaan sen sijaan *moninaisuudesta*, joka tässä kontekstissa kuitenkin tarkoittanee lähes samaa asiaa, mutta ei käsitteenä ole ehkä niin latautunut.

Suomen kanta maahanmuuttoon ja sitä kautta myös monikulttuurisuuteen on perusteltua jo perustuslain määrittelemien ihmisoikeuksien turvin. Ihmisarvon loukkaamattomuus sekä ihmisten tasa-arvoinen kohtelu koskeekin perustuslaissa jokaista, luonnollisesti myös maahanmuuttajia ja eri taustoista tulevien ihmisiä (Suomen perustuslaki 1999/731).

Vaikka Suomen valtion kanta maahanmuuttoon on positiivinen, on monilla suomalaisilla kielteisiä mielikuvia maahanmuuttajista ja heihin suhtaudutaan varauksella. Kulttuurisen monimuotoisuuden vastustaminen johtuu usein pelosta oman ”yhtenäisen” kansankulttuurin heikkenemisestä. (Sisäasiainministeriön julkaisu 5/2013, 8.)

Tällaisia pelkoja ja epäilyksiä vieraita ihmisryhmiä kohtaan selitetään myös sosiaalitieteissä. Ihmiset muodostavat ryhmiä varsin helposti, ja kokevat ryhmät tärkeiksi. Ihmisten ryhmänmuodostuksessa on tapana, että sisäryhmäläisiä suositaan ulkoryhmäläisiin verrattuna. Näihin sisäryhmäläisiin liitetään positiivisia mielikuvia ja stereotyyppioita, kun taas ulkoryhmäläisiä kohtaan liitetään negatiivisia stereotyyppioita ja heidät nähdään usein

keskenään samanlaisina. Vaikka maahanmuuttajat ovat hyvin erinäisistä taustoista, voivat jotkut suomalaiset liittää heihin ryhmänä negatiivisia piirteitä, jotka nähdään koskevan kaikkia maahanmuuttajia. (Edwards 2009, 26.)

Kulttuurista moninaisuutta voidaankin lähestyä monella tavalla. *Monokulttuurisessa* lähestymistavassa valtakulttuuri nähdään ainoana oikeana kulttuurina, *multikulttuurisessa* lähestymistavassa eri kulttuurit tiedostetaan mutta ne pidetään erillään, *interkulttuurisessa* lähestymistavassa kulttuurien välillä on jonkinasteista kontaktia ja pyrkimystä ymmärtää toisiaan, kun taas *transkulttuurisessa* lähestymistavassa eri kulttuurit sisäistetään syvällisellä tasolla, ja niiden välillä vallitsee arvojen ja ideoiden vaihto. (Schippers 2005, 29.) Vaikka Suomi saattaa virallisesti tavoitella transkulttuurisuutta, ei siihen mielestäni ole vielä päästy. Suomi onkin ehkä enemmän interkulttuurisessa vaiheessa, missä ei vielä toteudu syvälinen kulttuurienvälinen arvostus ja ymmärrys.

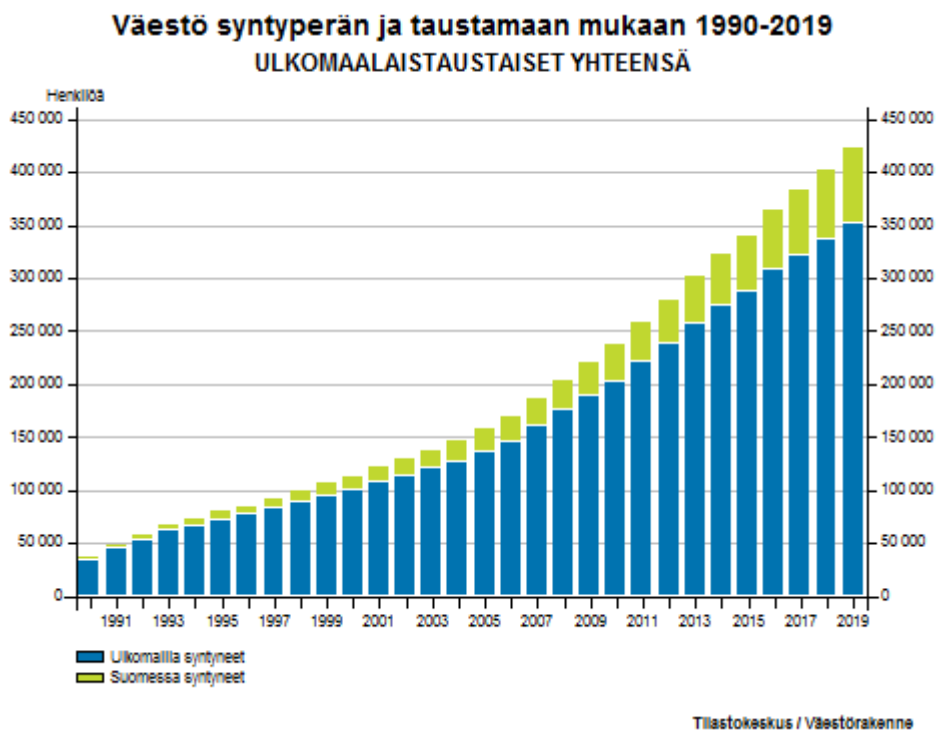
3.1 Maahanmuutto

Maahanmuutto voidaan käsitteenä ymmärtää eri tavoin, ja eroja on myös siinä, mitä maahanmuuttajilla tarkoitetaan. Sisäministeriö määrittelee julkaisussaan ”Maahanmuuton tulevaisuus 2020” maahanmuuton tarkoittavan: ”– – kaikkea rajojen yli tapahtuvaa liikkumista ja muuttoa.” Suurimpia syitä maahanmuutolle Suomessa ovat opiskelu, työnteko tai perhesyyt. (Sisäasiainministeriön julkaisu 5/2013, 3, 5.) Täytyy kuitenkin olettaa tässä yhteydessä, että esimerkiksi lyhytaikainen loma- tai työmatkailu, joka on ”rajojen yli tapahtuvaa liikkumista”, ei käsitetä kuitenkaan maahanmuutoksi.

Vaikka maahanmuutto on Suomessa lisääntynyt 2000-luvulla ja erityisesti turvapaikanhakijoita on viime vuosina saapunut paljon, on Suomessa silti muihin Pohjoismaihin ja moneen Euroopan maahan verrattuna suhteellisen vähän ulkomaalaistaustaisia. Suomessa asuvat ulkomaalaistaustaiset ovat asettuneet erityisesti suurempiin kaupunkeihin. (Sisäasiainministeriön julkaisu 5/2013, 5–6.) Taulukossa 1 on nähtävissä, miten ulkomaalaistaustaisten määrä on Suomessa kasvanut lähivuosikymmenten aikana. Taulukossa myös eritellään, kuinka suuri osa ulkomaalaistaustaisista on ulkomailla syntyneitä ja kuinka suuri osa Suomessa syntyneitä, niin sanottuja toisen sukupolven maahanmuuttajia.

Mikkola (2001) ehdottaa väitöskirjassaan, että *maahanmuuttaja*-termistä pyrittäisiin pois, sillä sanaan liittyy usein negatiivisia konnotaatioita, eivätkä maahanmuuttajat ole yhtenäinen ryhmä. Sen sijaan Mikkola toivoisi puhuttavan *ulkomaalaisista*, jollaisena myös hänen tutkimukseensa osallistuneet maahanmuuttajalapsset itsensä käsittivät. (Mikkola 2001, 222.) Jos puhumme maahanmuuttajista ulkomaalaisina, jätetään mielestäni pois heidän suomalainen identiteettinsä, joka on todennäköisesti muodostunut ulkomaalaisen identiteetin rinnalle. Myöskään toisen sukupolven maahanmuuttajia tai kolmannen kulttuurin lapsia ei voi kuvata sanalla *ulkomaalainen*. Käytänkin omassa tutkimuksessa termiä *monikulttuurinen*, joka toimii sateenvarjokäsitteenä kaikille edellä mainituille käsitteille, ja sisältää siten myös maahanmuuttajuuden.

TAULUKKO 1. Ulkomaalaistaustaisten määrän kasvu Suomessa

Tilastokeskus, 2019.

3.1.1 Akkulturaatio ja integraatio

Akkulturaatiosta on kyse, kun kaksi kulttuuria kohtaa. Tätä tapahtuu esimerkiksi muutettaessa uuteen maahan, kun sekä oma alkuperäinen kulttuuri, että valtaväestön kulttuuri vuorovaikuttavat keskenään. Akkulturaation myötä molemmissa kulttuureissa tapahtuu muutoksia, vaikkakin usein vähemmistön kulttuurissa enemmän, muistuttaa Mikkola (2001). Akkulturaatioprosessiin vaikuttaa se, miten alkuperäiseen ja uuteen kulttuuriin suhtaudutaan (Mikkola 2001, 33–36).

Toivottavana asenteena voidaan pitää integraatioasennetta, jolloin sekä vanhan kulttuurin säilymiseen, että uuteen kulttuuriin osallistumiseen suhtaudutaan myönteisesti. Uuteen kulttuuriin integroitumisessa menee kuitenkin aikaa. Sujuvuus toimia uudessa kulttuurissa voidaan saavuttaa varsin pian, mutta kulttuurin syvemmät arvot ja tavat alkavat välittyä vasta ajan saatossa. (Mikkola 2001, 37, 119.)

Identiteetissä tapahtuu muutoksia akkulturaation myötä. Uuteen maahan sosialisoitunut joutuu järjestämään kulttuuri-identiteettiään uudelleen, ja hänen identiteettinsä muuttuu monikulttuuriseksi. Eri kulttuurit voivat kuitenkin sisältää ristiriitaisuuksia, jotka voivat aiheuttaa kriisejä oman identiteetin kanssa. Maahanmuuttajanuori- tai lapsi saattaa myös huomata oman kulttuuri-identiteettinsä muuttuvan suhteessa oman perheensä tai vanhempiensa kulttuuri-identiteettiin, joka voi aiheuttaa perheen sisäisen yhtenäisyyden heikkenemistä. (Mikkola 2001, 33–34, 113.)

Jokainen, joka elää kahden kulttuurin välissä, integroituu väistämättä jollain tasolla (Mikkola 2001, 39). On kuitenkin mahdollista, että uuteen maahan muuttaessa omasta alkuperäisestä kulttuurista halutaan luopua, tai painostus omasta alkuperäisestä kulttuuri-identiteetistä luopumiseen voi tulla ulkoapäin. Tällöin voidaan puhua assimilaatiosta.

3.1.2 Assimilaatio

Assimilaatiossa akkulturaatio tapahtuu niin, että omasta vanhasta kulttuurista ei haluta pitää kiinni, vaan pyritään sulautumaan täysin uuteen kulttuuriin. Tällöin osa itsestä, identiteetistä ja omasta menneisyydestä pyritään häivyttämään. (Mikkola 2001, 37.)

Assimilaatio voi olla myös maan maahanmuuttopoliittinen kanta ja tietoinen yritys yhtenäistää maahanmuuttajat osaksi valtakulttuuria. Tällöin se voidaan nähdä konservatiivisena etnisten ja kulttuurillisten erojen häivyttämisenä, jonka tarkoituksena on tuottaa kaikille yhteinen, ”sulatusuunissa” syntyvä kulttuuri. Assimilaation sijaan voisi olla toivottavaa, että löydettäisiin kaikille yhteisiä tavoitteita ja vaalittaisiin oikeudenmukaisuutta niin, että erilaisia kulttuureja arvostettaisiin ja tuotaisiin esille. (Giroux 2001, 181–182.)

3.2 Globalisaatio

Globalisaatio on moniulotteinen ilmiö, joka vaikuttaa niin talouteen, politiikkaan, kulttuureihin, teknologiaan kuin sosiaaliseen ja fyysiseen ympäristöömme. Se on muuttanut ihmisten sosiaalisia kontakteja mahdollistamalla reaaliaikaisen tiedonkulun ympäri maailmaa. Vaikka globalisaation voidaan ajatella tapahtuneen jo vuosisatojen ajan, on tämä 1960-luvulla nimensä saanut ilmiö kuitenkin muuttanut maailmaamme erityisesti lähivuosisikymmenien aikana. (Steger 2003, xi, 7–11, 32.)

Globalisaation myötä maailma on ”amerikkalaistunut”, joka on johtanut esimerkiksi pikaruokaketjujen leviämisen ympäri maailmaa, joiden voidaan ajatella vievän tilaa paikalliselta kulttuurilta. Globalisaatio on vaikuttanut toki yritysten kansainvälistymiseen, mutta se on myös lisännyt ihmisten maasta toiseen liikkumista sekä muuttoliikennettä. Samalla globalisaatio on myös muuttanut ihmisten identiteettejä tehden niistä vähemmän pysyviä. (Steger 2003, 69–75.) Myös Suomesta on tullut muuttoliikenteen myötä entistä monikulttuurisempi.

Globalisaatio voidaan ymmärtää joko huonona tai hyvänä asiana, riippuen minkä osa-alueen suhteen sitä katsotaan ja mistä näkökulmasta (Steger 2003, xii). Kulttuuri-identiteettiä ja paikallisia kulttuureja globalisaatio on muuttanut monella tapaa. Globalisaation vaikutuksesta

voidaan ajatella paikallisten kulttuurien kärsineen ja ihmisten menettäneen kulttuuri-identiteettejään, jotka muuttuvat yhä hajanaisemmiksi (Klopper 2005, 161). Toisaalta jotkut tutkijat ovat teoretisoineet, että globalisaatio saattaa jopa edesauttaa kansojen omien traditioiden säilymistä sen sijaan, että se vähentäisi paikallisten kulttuurien näkyvyyttä (Bennett 2000, 54).

On selvää, että globalisaatio on vaikuttanut myös musiikin kulutukseemme monella tapaa. Maailmalta tulevat, globaalisti levinneet musiikkityylit, kuten rap, reggae ja hip hop, eivät kuitenkaan säilytä alkuperäistä merkitystään eri maissa, vaan niiden merkityksiä muokataan paikallisesti omaan ympäristöön sopivaksi. Esimerkiksi suomalaisessa räpissä lyriikat ovat usein suomen kielellä, mahdollisesti paikallisella murteella, ja liittyvät usein suomalaisiin tai paikallisiin aiheisiin. Kun musiikkityylit globalisaation myötä leviävät niiden alkuperämaasta, musiikkityyli muuttuu samalla sekä kansainväliseksi- että paikalliseksi ilmiöksi eri maissa. (Bennett 2000, 138–140.)

4 MONIKULTTUURISUUS OPETUKSESSA

Drummond (2005) perustelee monikulttuurisen opetuksen tärkeyttä ja oikeutusta seuraavin perustein:

1. *Elämme kulttuurisesti pluralistisessa maailmassa [eng: We live in a culturally plural world]*
2. *Eriarvoisuuden poistaminen [eng: Removal of disadvantage]*
3. *Enemmistö voi oppia vähemmistöiltä [eng: The majority can learn from the minority]*

Hänen mukaansa eriarvoisuutta poistetaan silloin, kun myös muiden kuin valtakulttuuriin kuuluvien oppilaiden kulttuurit näkyvät opetuksessa. Hän perustelee myös yksilöiden ja yhteisön hyvinvoinnin edellyttävän ymmärrystä sekä omasta, että muiden kulttuureista. (Drummond 2005, 1–3.) Myös Mikkola (2001, 121) toteaa, että paras tapa murtaa stereotypioita ja lisätä erilaisuuden hyväksymistä on vahvistaa kaikkien oppilaiden omaa kulttuuri-identiteettiä.

Monikulttuurinen opetus vaikuttaakin oppilaiden identiteettiin. Taylor (1994) muistuttaa, että identiteettiä muodostetaan sekä sisäisesti, että dialogissa toisten kanssa. Ihmisillä on tarve sille, että muut huomaavat ja tunnustavat heidän identiteettinsä. Jos muut eivät tunnusta identiteettiäsi, tai tunnustavat sen erilaiseksi kuin itse koet sen olevan, tämä on haitallista identiteetin muodostukselle. Muiden väärät ja usein negatiiviset käsitykset itsestä saatetaan sisäistää ja ottaa osaksi omaa identiteettiä. Toisten identiteettien ja erilaisuuden, sekä eri kulttuurien arvon tunnustaminen onkin tärkeää modernin demokraattisen yhteiskunnan toimimiselle. Monikulttuurisella opetuksella on tarkoitus vahvistaa sitä, että kaikenlaiset identiteetit ja kulttuurit tunnustetaan ja niitä arvostetaan. (Taylor 1994, 25–36, 66.)

Monikulttuurisen opetuksen arvostaminen näkyy ja kuuluu myös nykyisessä, vuoden 2014, perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Opetuksen arvoperustassa korostetaan tasa-arvoa sekä kulttuurisen moninaisuuden näkemistä rikkautena. Opetuksen tulisi auttaa oppilaan kulttuuri-identiteetin hahmottumisessa, edistää oppilaan kiinnostusta ja kunnioitusta muita kulttuureja kohtaan sekä lisätä kulttuurien välistä vuorovaikutusta. Oman toimijuuden lisääntyminen ja yhteiskunnan jäseneksi kasvaminen tulisi tapahtua mm. tutustumalla eri kulttuuriperinteisiin. Opetuksen tulisi jopa antaa pohjaa oppilaiden *maailmankansalaisuudelle*. (POPS 2014, 16–19.)

Opetuksella on myös kulttuuritehtävä: ”edistää monipuolista kulttuurista osaamista ja kulttuuriperinnön arvostamista sekä tukea kulttuuri-identiteetin ja kulttuurisen pääoman rakentamista.” Samalla myös vähemmistöjen merkitystä osana suomalaista kulttuuria tuodaan esille ja heidän kulttuuritraditioihinsa tutustutaan. (POPS 2014, 18, 28.)

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kulttuurista moninaisuutta ja sen tukemista käsitellään hyvin samansuuntaisesti. Tavoitteena on syventää entisestään opiskelijoiden tuntemusta eri kulttuureista sekä tukea kielellisiä ja kulttuurisia identiteettejä monipuolisesti. Maailmankansalaisuus-termin lisäksi lukion opetussuunnitelmassa otetaan esille tavoite opiskelijoiden *globalikansalaisuudesta*. (LOPS 2019, 16–17, 26, 41.)

Monikulttuurisessa opetuksessa opettajan tulisi suhtautua oppilaisiin oman kulttuurinsa asiantuntijoina. Opettaja taas voi olla monikulttuuriselle oppilaalle tärkeä vieraan kulttuurin aikuisen edustaja ja malli, ”merkityksellinen toinen”, johon suomalaista identiteettiä suhteutetaan. Opettajalla on myös oppilaalle merkittävänä henkilönä mahdollisuus vahvistaa omalla toiminnallaan oppilaan monikulttuurista identiteettiä. (Mikkola 2001, 18, 226.)

4.1 Monikulttuurisuuskasvatus

Monikulttuurisuuskasvatus on käsitteenä lähellä kansainvälisyyskasvatusta, kulttuurienvälistä kasvatusta sekä moninaisuuskasvatusta. Näitä käsitteitä käytetäänkin arkikielessä usein toistensa synonyymeinä. Käsitteitä on pyritty kuvailemaan ja erottelemaan taulukossa 2. (Timonen & Kantelinen 2013, 259.)

TAULUKKO 2. Monikulttuurisuuskasvatuksen ja lähikäsitteiden määrittelyä
(Timonen & Kantelinen 2013, 259)

<p><i>Kansainvälisyyskasvatus</i> (<i>global education</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • globaali näkökulma • rauhan edistäminen • ihmisoikeudet • maailmanpolitiikan ja -talouden näkökulmat 	<p><i>Kulttuurienvälinen kasvatus</i> (<i>intercultural education</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • painopisteenä globaali näkökulma, lokaali jossain määrin mukana • kulttuurien tuntemus, sensitiivisyys, viestintätaidot • taito toimia vastuullisesti erilaisissa kulttuureissa ja erilaisten ihmisten kanssa
<p><i>Monikulttuurisuuskasvatus</i> (<i>multicultural education</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • globaali ja lokaali näkökulma • kulttuurinen moninaisuus ja sensitiivisyys • eettisyys • taito toimia vastuullisesti kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä 	<p><i>Moninaisuuskasvatus</i> (<i>diversity education</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> • globaali ja lokaali näkökulma • moninaisuus toiseuden kaikkiaan kattavana käsitteenä • eettisyys, tasa-arvoisuus • taito toimia vastuullisesti moninaisessa maailmassa

Monikulttuurisuuskasvatus vaatii opettajalta humaania ja eettistä otetta kasvatukseen sekä kriittistä ajattelutapaa, toteavat Timonen ja Kantelinen (2013). Sen tavoitteena ei ole siirtää opettajan arvoja suoraan oppilaalle tai opiskelijalle, vaan vahvistaa oppilaan omaa toimijuutta lisäämällä ymmärrystä eri kulttuureista sekä harjaannuttamalla vuorovaikutustaitoja. Tavoitteena on saada oppilas katsomaan maailmaa kriittisemmin ja hahmottamaan, mistä hänen todellisuutensa ja kulttuurinsa muodostuu. (Timonen & Kantelinen 2013, 260–262.)

Opettajan olisi tärkeä nähdä myös oma kulttuurirelativisminsa ja ymmärtää erilaisuus suhteelliseksi. Olisi pyrittävä puhumaan erilaisuuden sijaan moninaisuudesta. (Timonen & Kantelinen 2013, 262.) Se, että oma kulttuuri nähdään normaalina ja toiseus erilaisena, on lähtökohtana eriarvoistava.

4.2 Monikulttuurisuus musiikintunneilla

Monikulttuurisuus näkyy musiikinluokassa paitsi oppilasaineuksessa, myös oppiaineen sisällössä monikulttuurisen musiikinopetuksen kautta. Monikulttuurisuuden näkyminen musiikin oppiaineen sisällöissä on suhteellisen uusi ilmiö. Tähän on vaikuttanut musiikinopettajien mahdollinen osaamattomuus opettaa vieraiden kulttuurien musiikkia, kun monissa musiikkioppilaitoksissa on painotettu lähes yksinomaan länsimaista taidemusiikkia. (Drummond 2005, 1.) Toisaalta vieraan kulttuurin musiikin opettamiseen on usein liittynyt pelko musiikin autenttisuuden kärsimisestä, kun se viedään pois sen alkuperäisestä kulttuurisesta kontekstista (International Symposium on Cultural Diversity in Music Education & Campbell 2005, vi).

Nyt monikulttuurisen musiikin näkyminen musiikin opetussuunnitelmissa on arkipäivää. International Symposium on Cultural Diversity in Music Education ja Campbell (2005) toteavat, että musiikin autenttisuuden käsitteen häilyvyys on myönnetty, kun musiikki on joka tapauksessa aina muutoksessa eikä kahta samanlaista esiintyjää tai esiintymistä ole. Autenttisuuden sijaan onkin keskitytty tutustumaan vieraisiin kulttuureihin ja opettamaan maailmanmusiikkia arvostaen sen alkuperäisiä juuria ja kontekstia, vaikka emme koskaan voi sitä tavoittaa samalla tavalla kuin se alkuperäisesti on tarkoitettu. (International Symposium on Cultural Diversity in Music Education & Campbell 2005, vi.) On myös toivottavaa, että alkuperäinen tapa oppia jonkin kulttuurin musiikkia, kuten monissa perinnesäilytyksissä korvakuulolla ja mallista oppiminen, otetaan lähtökohdaksi myös, kun perinnesäilytyksiä opetetaan kouluissa (Cain 2005, 106–107).

Voidaan ajatella, että opettamalla vieraiden kulttuurien musiikkia, vahvistamme oppilaiden ymmärrystä ja hyväksyntää erilaisia kulttuureja kohtaan ja poistamme ennakkoluuloja (Joseph 2005, 156–157; Folkestad 2002, 160; Elliott 1995, 293). Drummond (2005) kuitenkin kyseenalaistaa musiikinopetuksen mahdollisuutta poistaa ennakkoluuloja vieraita kulttuureja kohtaan, ja kokee tällaisia ulkomusiikillisia vaikutuksia tärkeämmäksi sen, että monikulttuurisen musiikin opettaminen tuo lisää välineitä oppilaan musiikilliseen palettiin. Se laajentaa oppilaan musiikillista osaamista ja luovuutta ja lisää mahdollisuuksia musiikillisten valintojen tekemiseen esimerkiksi improvisoidessa. (Drummond 2005, 4–8.)

Uskon itse monikulttuurisen musiikinopetuksen sekä tuovan lisäulottuvuutta musiikin kanssa luovasti toimimiseen, että mahdollistavan hyväksyvemmän asenteen erilaisuutta kohtaan. Myös lukion opetussuunnitelman perusteissa välittyy ajatus siitä, että musiikinopetuksella on mahdollista välittää myös ulkomusiikillisia arvoja, kuten suvaitsevaisuutta:

”Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnoistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.”
(LOPS 2019, 340).

Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa (POPS 2014) musiikin oppiaineen tehtäviin sisältyy kulttuurisen osallisuuden luominen oppilaille, sekä eri kulttuurien musiikin merkitysten ymmärtäminen. Jokaista oppilasta tulisi innostaa tutustumaan omaan kulttuuriperintöönsä musiikin kautta, ja siksi myös ohjelmiston suunnittelussa tulisi huomioida oppilaiden eri kulttuurit. Oppilaat tulisi saada suhtautumaan arvostaen ja uteliaasti erilaisiin musiikkeihin. (POPS 2014, 141–143.)

On kuitenkin muistettava, että musiikki ei ole vain jotain mitä teemme tai mitä kuuntelemme, vaan on osa omaa identiteettiämme ja itseämme ja saattaa siten olla hyvin henkilökohtaista. Vaikka opetussuunnitelmassa kannustetaankin ottamaan esille oppilaiden omat kulttuurit, oman kulttuurin musiikin jakaminen kulttuurin ulkopuolella oleville voidaankin kokea erityisesti nuoruudessa pelottavana ja ahdistavana (Elliott 1995, 197.)

5 MUSIIKKI OSANA IDENTITEETTIÄ

5.1 Musiikin monikulttuurinen luonne

Musiikki on luonteeltaan monikulttuurista. Sitä on ollut lähes kaikissa kulttuureissa kaikkina aikoina jossain muodossa, ja se on siten mitä ilmeisimmin ihmisille ominaista. Mielenkiintoista on kuitenkin, että tutkijat eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen siitä, mikä biologinen selitys musiikin tekemisen ja sen olemassaolon taustalla on, vaikka monia eri teorioita on esitetty (Craton 2008). Elliott (1995) luonnehtii musiikin merkitystä ihmisille sillä, että ihmisillä on luontainen halu ymmärtää itseään ja maailmaa eikä vain selviytyä siitä, ja musiikki on tapa järjestää omaa tietoisuuttaan ja ymmärrystä. (Elliott 1995, 207, 109, 116–119.)

Musiikin määrittely riippuu siitä kuka, missä kohtaa historiaa ja missä kulttuurissa, sitä määrittelee. Musiikin luonne on pohjimmiltaan sosiaalinen ja kulttuurinen. Musiikki ei ole universaali asia, joka ymmärretään kaikkialla samanlaisena, vaan musiikki jakautuu moniin eri musiikkikulttuureihin, joissa musiikki saatetaan käsittää eri tavoin. Musiikkia myös käytetään eri tarkoituksiin; joissain kulttuureissa sitä käytetään ensisijaisesti välineenä, esimerkiksi tapana saada yhteyttä tuonpuoleiseen tai yhdistämään ihmisiä. (Elliott 1995, 128–129, 197–198.)

Eri musiikkitraditiot kuitenkin elävät, eivätkä ole staattisia. Musiikkitraditiot ovat jo monien vuosisatojen ajan sulautuneet toisiinsa, ja vain harva kulttuuri nykypäivänä on niin eristäytynyt, ettei sen musiikissa olisi vaikutteita muista kulttuureista. Onkin todennäköistä, että kaikki musiikki, jota kuulemme tänä päivänä, on jo jollain tavalla monikulttuurista. Osa näistä kulttuurien vuorovaikutuksessa syntyneistä tyyleistä tai musiikeista saatetaan aikojen saatossa omaksua oman kulttuurin ”perinteiseksi” musiikiksi, kuten joidenkin havaijilaisten musiikkityylien kanssa on käynyt, kun niihin on 1800-luvulla yhdistynyt länsimaisia, harmonioita ja kulttuurille vieraita soittimia, kuten ukulele. (Cain 2005, 106.)

5.2 Musiikin yhteys kulttuuri-identiteettiin

Musiikilla voi olla tärkeä rooli oman kulttuuri-identiteetin jatkuvassa rakentamisessa monella tapaa, sekä symbolisesti että konkreettisesti. Kulttuurin ja musiikin välinen yhteys ei ole kuitenkaan suora ja yksiselitteinen, vaan on osa sosiaalisesti muodostunutta todellisuutta, jonka ihmiset kokevat eri tavalla. (O’Flynn 2007, 36–37.) Voimme sisällyttää musiikkiin tulkintoja yhteydestä omaan identiteettiimme, jolloin se voi toimia suurena ylpeyden aiheena ja identiteetin rakentajana. (Simonett 2007, 88). Kansallisella musiikilla voimme myös sekä vahvistaa ryhmään kuulumisen ja koheesion tunnetta että näyttää ulkopuolisille, että kuulumme tiettyyn kansalliseen tai etniseen ryhmään (Folkestad 2002, 156).

Musiikin voidaan kokea yhdistävän meitä omaan paikallisen tai kansallisen yhteisöön ja sen historiaan. Musiikki voi muistuttaa meitä yhteydestä vanhempien ja isovanhempien elämään – sillä on mahdollisuus tuoda meidät ”juurillemme”. (Simonett 2007, 87–88.) Voidaankin ajatella, että ymmärrämme musiikkia aina omasta kulttuuristamme käsin, ja oman kulttuurimme musiikki välittää meille yhteisiä arvoja ja uskomuksia (Elliott 1995, 89). Kansallisen tai kulttuurillisen musiikin vaikutus korostuu ehkä erityisesti silloin, kun yksilö on vieraan kulttuurin ympäröimänä ja joutuu tietoisemmin säilyttämään omaa kulttuuri-identiteettiään (Simonett 2007, 90). Tämän lisäksi kansallisen musiikin vaikutus ja voima näkyy myös erityisesti sellaisissa maissa, jotka ovat olleet jollain tavalla sorrettuja tai toisen maan vallan alla jossain vaiheessa maan historiaa (Folkestad 2002, 155).

Musiikki ei synny tyhjiössä vaan sisältää aina vaikutteita myös ulkopuolelta. Viime vuosisadan lopussa maailmalla alkoi nousta pinnalle etniset tai kansalliset musiikkityylit, joita vietiin kaupallisena vientituotteena erityisesti länsimaihin eksoottisena ”maailmanmusiikkina”. Sen myötä ovat lisääntyneet myös erilaiset sekoitukset tai hybridit, joissa yhdistellään perinnesiikkia toisiin musiikkityyleihin. (O’Flynn 2007, 31–34.)

Mikä koetaan milloinkin autenttiseksi, jollekin kulttuurille ominaiseksi musiikiksi, onkin aina subjektista kiinni (O’Flynn 2007, 27). Sellainen musiikki, mitä länsimaissa markkinoidaan jonkin kulttuurin musiikkina, voi olla musiikillisesti erilaista kuin paikallinen perinnesiikki ja myös merkitä paikallisille eri asioita kuin länsimaiselle kuulijalle (Murphy 2007, 55). Vaikka jokin musiikki sisältäisi esimerkiksi irlantilaisen musiikin piirteitä, sille tyypillisiä soittimia, musiikillisia elementtejä ja muuta tyypillisesti ’irlantilaista’, riippuu kontekstista ja

kuulijan arvoista, miten musiikki koetaan kulttuuriin sidoksissa olevaksi. Joku voi kokea esimerkiksi hybridimusiikin, jossa oman kulttuurin musiikkia on yhdistetty vaikkapa rokkiin, epäautenttiseksi, kun taas joku toinen kokee sen moderniksi oman kulttuurin representaatioksi. (O'Flynn 2007, 27.)

Myöskään kulttuurin perinnesmusiikki ei välttämättä resonoi paikallisen tavallisen kuluttajan kanssa. Se saattaa kuulostaa vieraalta ja kompleksiselta. Sen sijaan musiikki, joka ympäröi omaa arkea ja jota kuulee kaikkialla, koetaan yhdistäväksi tekijäksi oman yhteisön tai kulttuurin kanssa, ja voidaan siten kokea edustavan omaa kulttuuri-identiteettiä. Esimerkiksi afropop, jossa on sekä afrikkalaisen musiikin että länsimaisen musiikin piirteitä koetaan suurille massoille tärkeäksi. Se on helposti lähestyttävää, mutta muistuttaa kuitenkin jostain 'afrikkalaisuudesta'. Monet afropop kappaleet ylittävät etnisiä ja poliittisia rajoja Afrikan sisällä. Usein Afrikan maiden kansallinen kulttuuri-identiteetti saattaa olla varsin heikko, mutta etninen ja 'afrikkalainen' identiteetti vahvoja. Siksi eri Afrikan maista tulevat voivat kokea itselleen ja kulttuuri-identiteetilleen tärkeänä tämän eri maita yhdistävä 'afrikkalaisen' populaarimusiikin, jonkin yksittäisen paikallisen perinnesmusiikin sijaan. (Murphy 2007, 41–43.)

Ihmiset kokevat usein useamman kuin yhden musiikkigenren- tai kulttuurin osaksi omaa identiteettiään, ja musiikki identiteetin osana näyttäytyykin muuttuvana ja monipuolisena. Oman kulttuuriyhteisön jäsenten seurassa saatetaan nauttia kulttuurille perinteisen musiikin kuuntelusta, vaikka muuten kyseistä musiikkia ei kuunneltaisikaan (Bennett 2000, 111–112). Musiikki onkin oiva väylä tutkia muutoksessa olevia yhteisöjä, koska sillä on suuri rooli tällaisten yhteisöjen elämässä. Globalisoituvaa maailmaa ja moninaistuvat kulttuurit aiheuttavat sellaisia muutoksia elämässä, joita vastaan musiikki voi tarjota stabiiliutta ja säilyvyyttä. (Simonett 2007, 88–90.) Globalisaation myötä kansalliset musiikki-identiteetit saattavatkin jopa vahvistua (Folkestad 2002, 161).

5.2.1 Musiikin merkitys nuoruudessa identiteetinrakentajana

Globalisaation ja teknologian kehityksen myötä musiikilla on suurempi rooli jokapäiväisessä elämässämme kuin koskaan ennen (Hargreaves, Miell & MacDonald 2002, 1). Erityisesti nuoret kuluttavat paljon musiikkia ja viettävät aikaa sosiaalisessa mediassa, jossa myös musiikki on läsnä. Tuoreena esimerkkinä tästä on sosiaalisen median alusta TikTok, joka on saanut valtavaa suosiota nuorten keskuudessa. Siinä lyhyiden musiikkipätkien päälle kuvataan videoita, joissa mm. tanssitaan tai tehdään sketsejä. Medialla onkin suuri vaikutus erityisesti nuorten kulttuuri-identiteetin rakentamiseen, ja sen kautta erilaiset kulttuurit tulevat myös näkyvämmäksi ja arkipäiväisemmäksi (Drummond 2005, 8).

Nuoruudessa musiikilla ja omalla musiikkimaulla on tärkeä vaikutus käsitykseen omasta itsestä, ja toisaalta sillä viestitään myös muille itsestämme ja omista arvoistamme (Hargreaves, Miell & MacDonald 2002, 11, 1). Nuori tekeekin usein päätelmiä siitä, millainen joku on luonteeltaan jo hänen musiikkimakunsa perusteella. Musiikilla voi olla mahdollisuus muodostaa positiivisia sosiaalisia identiteettejä ja lisätä tunnetta ryhmään kuulumisesta. Omat ryhmät nähdään usein positiivisemmassa valossa kuin ryhmän ulkopuoliset. Oman ryhmän jäseniin myös liitetään usein ”positiivisempia” musiikkimakuja. (Tarrant, North & Hargreaves 2002, 136–144.)

Nuorten musiikkimaussa tärkeää on pidetyn musiikin lisäksi se, millaisesta musiikista ei pidetä tai mihin ei samaistuta. Tietystä musiikista voidaan nauttia siksi, että kyseinen musiikki vahvistaa omia kulttuurisia ja ideologisia arvoja. Muuta musiikkia ei silloin ”vihata” musiikin itsensä takia, vaan sen edustamien arvojen vuoksi ja siksi, että ne ovat ristiriidassa omien arvojen kanssa. (Elliott 1995, 192–196.) Erityisesti populaarimusiikki on tärkeässä asemassa nuorten elämässä ja se käsitetään nuorten keskuudessa usein suotuisaksi ja positiiviseksi musiikkimauksi. Toisaalta populaarimusiikin ollessa nuorison keskuudessa valtavirtaa, osa haluaa musiikkivalinnoillaan nimenomaan erottautua niin sanotusta *mainstreamistä*. (Bennett 2000, 35, 4.)

6 TUTKIMUSASETELMA

6.1 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksessani on tarkoitus selvittää, miten musiikki vaikuttaa monikulttuuristen nuorten kulttuuri-identiteettiin. Tutkin kulttuuri-identiteettiä sisäisesti muodostuneena ja alati muuttavana, joten haluan selvittää, miten musiikkia käytetään oman kulttuuri-identiteetin säilyttämiseen, rakentamiseen ja vahvistamiseen. Yhtymäpintana musiikkikasvatukseen haluan myös selvittää, miten monikulttuuriset lukio-opiskelijat kokevat opetus suunnitelman tavoitteet käsitellä musiikintunneilla opiskelijoiden omia kulttuureita ja niiden musiikkia sekä toteutuuko tällainen opetus musiikintunneilla.

Tutkimuskysymykseni muotoutuivat pääkysymykseksi ja kolmeksi alakysymykseksi:

Kuvio 1. Tutkimuskysymykset

6.2 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

Toteutin tutkimukseni haastattelemalla kolmea monikulttuurisesta taustasta olevaa lukiolaista eräästä länsisuomalaisesta lukiosta. Toteutin haastatteluni koronapandemian asettamien rajoitusten vuoksi etänä Zoom-videoyhteydellä. Kaksi kolmesta haastattelusta kesti noin kaksikymmentä minuuttia ja yksi haastatteluista kolme tuntia. Pidemmässä haastattelussa haastateltava esitteli minulle oman kulttuurinsa kansantansseja, juhlia, musiikkia sekä kulttuuria yleisemmin. Haastattelut toteutettiin opiskelijoiden toiveesta päiväsaikaan, kun opiskelijoilla oli etäopetuksen takia silloin hyvin aikaa. Valitsin tutkimusmenetelmäkseni puolistrukturoidun teemahaastattelun, sillä haastattelu on luonnollisin tapa pyrkiä pääsemään käsiksi tutkittavan ajatusmaailmaan ja näkemyksiin (Hirsjärvi & Hurme 2008, 28). Koska kulttuuri-identiteetti on sisäisesti muodostunut, ovat haastateltavien opiskelijoiden omat ajatukset aiheesta keskiössä.

Kaikki haastateltavani osallistuivat samalle musiikinkurssille. Koska koronarajoitukset estivät sen, että olisin päässyt fyysisesti lukiolle kertomaan tutkimuksestani, sovimme kyseisen lukion musiikinopettajan kanssa, että pääsisin osallistumaan yhdelle etätunnille Zoomin välityksellä. Esittelin tutkimukseni aiheen ja tarkoituksen kurssilaisille, joista suuri osa oli monikulttuurisesta taustasta, ja pyysin ottamaan yhteyttä sähköpostiini, jos osallistuminen tutkimukseen kiinnostaisi. Kurssilla monikulttuurisia nuoria oli arviolta noin kahdeksan. Kurssilla olleista monikulttuurisista nuorista kolme otti minuun yhteyttä, ja sovimme haastatteluajat opiskelijoiden toiveiden mukaan. On mahdollista, että useampi kurssin monikulttuurisista nuorista olisi osallistunut haastatteluun, jos olisin päässyt paikan päälle puhumaan heille tutkimuksestani.

Tutkimukseni on laadullinen, fenomenologishermeneuttinen tapaustutkimus. Fenomenologisessa tutkimuksessa keskitytään tutkimaan ilmiöiden olemuksia, kun taas hermeneutiikassa pyritään tulkinnan kautta ymmärtämään asioita (Kakkori 2019, 273–276). Tutkimukseni on fenomenologinen, kun se tutkii asioita sellaisena, kuin haastateltavat ne kokevat (Tuomi & Sarajärvi 2018, 30). Tutkimukseni on myös hermeneuttinen, sillä pyrin ymmärtämään tulkitsemalla haastateltavien käsityksiä musiikin vaikutuksesta kulttuuri-identiteettiin, ja tulkintoihini vaikuttaa oma esiymmärrykseni aiheesta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 31). Myös aineiston analysoinnissa fenomenologishermeneuttisuus näkyy siinä, että

haastateltavien omia kokemuksia sekä näkemyksiä kulttuuri-identiteetistään ei aseteta kyseenalaiseksi.

Teemahaastatteluisissa haastattelut pyörivät keskeisten teemojen ympärillä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47), joita tutkimuksessani ovat kulttuuri-identiteetti, monikulttuurisuus ja musiikki. Puolistrukturoidussa haastattelussa on mahdollisuus poiketa haastattelurungosta ja kysyä tarkentavia kysymyksiä. Koska haastateltavani ovat erilaisista kulttuurisista taustoista, on luonnollista, että myös kysymykset vaihtelevat hieman haastateltavaan mukaan.

Jos identiteetin ajatellaan muotoutuvan Eriksonin psykososiaalisen kehitysteorian mukaan, ei identiteettiä ole mielekästä tutkia ennen nuoruusikää, sillä sitä ei ole vielä muodostettu (Erikson 1994). Valitsin kohderyhmäkseni lukiolaiset, sillä he ovat jo muodostamassa tai muodostaneet oman identiteettinsä ja he ovat myös usein kykeneviä jo syvällisempään pohdiskeluun sekä kypsempiä haastateltavia kuin esimerkiksi yläkouluikäiset. He ovat toisaalta edelleen nuoria, jolloin musiikki on useimmiten heille tärkeässä roolissa jokapäiväistä elämää. Tämän takia lukioikäiset monikulttuuriset opiskelijat ovat ideaali ryhmä tämän tutkimuksen toteuttamiselle.

Toteutin kaikki haastatteluni joulukuun 2020 aikana ja analysoin aineiston tammikuussa 2021. Äänitin ja litteroin kaikki haastatteluni analysointia varten. Toteutin haastatteluaineiston sisällönanalyysin pyrkimällä löytämään yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia haastatteluastauksista, joiden mukaan teemoittelin ja tyypittelin aineistoa.

6.3 Tutkimuksen luotettavuus

Valitsin menetelmäkseni haastattelun, sillä sen avulla on usein mahdollista päästä lähelle tutkittavan sisäistä maailmaa, sekä ymmärtää ilmiöitä syvällisemmin. Kyselytutkimuksessa, joka olisi voinut olla vaihtoehtoinen tapa tutkia aiheitani, vastausvaihtoehdot harvoin riittävät siihen, että ilmiöön päästäisiin syvällisesti käsiksi. Haastattelu mahdollistaa myös sen, että tutkittava voi osallistua tutkimukseen luontevasti keskustellen ja reagoida sekä tarkentaa, jos jotain on jäänyt kysymyksissä epäselväksi tai jokin käsite mietityttää. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 11, 37, 59.) Toisaalta voin myös itse pyytää haastattelussa tutkittavaa tarkentamaan vastaustaan, jos vastauksessa on jotain epäselvyyttä.

Haastattelussa on kuitenkin omat eettiset ongelmansa. Vaikutan itse tutkijana aineistooni, halusin tai en (Hirsjärvi & Hurme 2008, 26). Jo pelkkä tapani puhua ja habitukseni vaikuttaa siihen, miten haastateltavat kokevat haastattelutilanteen ja miten ja kuinka syvällisesti he vastaavat kysymyksiin. Haastateltavat saattavat myös antaa sellaisia vastauksia, jotka he kokevat sopivaksi sosiaaliseen kanssakäymiseen tai joita he luulevat tutkijan haluavan kuulla (Hirsjärvi & Hurme 2008, 35).

Haastattelujen säännönmukaisuus keskenään vaikuttaa myös vastauksiin ja niiden vertailukelpoisuuteen. Vaikka puolistrukturoidussa haastattelussa kysymysten asettelu, järjestys ja lisäkysymykset saattavat vaihdella haastattelusta toiseen, on tärkeää, että niiden perusidea pysyy samana. Myös litteroinnissa pitäisi pyrkiä siihen, että kaikki haastattelut litteroidaan samalla tarkkuudella. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 103.) Toteutin haastattelujen litteroinnin haastattelupäivänä tai sen jälkeisenä päivänä, jolloin haastattelutilanne oli vielä tuoreena mielessä. Litteroin kaikki haastattelut samalla tyylillä ja kokonaisuudessaan.

Keroin opiskelijoille esitellessäni tutkimusaiheeni, että tarjoan jokaiselle haastatteluun osallistuvalla myös elokuvaclipin kiitokseksi. Sekä se, että haastateltavia opiskelijoita etsittiin musiikinkurssilta, että elokuvaclipin tarjoaminen haastatteluun osallistumisesta ovat voineet vaikuttaa siihen, keitä haastatteluuni osallistui ja minkälaisia vastauksia sain. Kaikille haastateltavilleni musiikki oli tärkeä osa elämää, ja sitä kuunneltiin ahkerasti. Yksi haastateltavistani oli myös harrastanut useita vuosia pianonsoittoa ja toisen perheenjäsen oli ammattimuusikko. Koska osallistuminen tutkimukseen oli täysin vapaaehtoista, voineen olettaa, että tutkimukseen osallistuivat todennäköisesti vain sellaiset henkilöt, joita aihe kiinnosti ja jotka kokivat, että heillä on aiheeseen liittyviä kokemuksia.

Lähetin jokaiselle haastateltavalle sähköpostitse ennen haastatteluun suostumista tiedotteen tutkimuksesta sekä tietosuojailmoituksen, jossa kerrottiin mm. tutkittavan oikeudet, sekä miten henkilö -ja tunnistetiedot suojataan ja kuka niitä käsittelee. Ideaalitalanteessa nämä olisi annettu tutkittavalle paperisena ja niihin olisi saatu allekirjoitus. Olin päässyt esittelemään aiheeni etänä musiikinkurssilla, jolloin kerroin tuleville haastateltaville, että haastattelut nauhoitetaan ja muita tunnistetietoja ei tutkimuksessa käy ilmi kuin oma kulttuuritausta ja sukupuoli, joten tämä tuli tutkittavilleni esille moneen otteeseen. Tutkimukseni valmistuttua hävitin äänitetyt haastattelut sekä haastateltavien yhteystiedot asianmukaisesti.

6.4 Tutkijan rooli

Olen aina ollut kiinnostunut erilaisista kulttuureista sekä kokenut monikulttuurisuuden tärkeäksi osaksi omaa identiteettiäni. Muutimme perheeni kanssa isäni töiden perässä Yhdysvaltoihin, kun olin vain yhden vuoden ikäinen. Ehdin käydä ensimmäisen luokan Yhdysvalloissa, jonka jälkeen muutimme takaisin Suomeen, kun olin seitsemänvuotias. Olen siis toisin sanoen kolmannen kulttuurin lapsi ja samanaikaisesti sekä maahanmuuttaja että paluumuuttaja.

Olen aina kokenut olevani identiteetiltäni monikulttuurinen, vaikka tämä identiteetti on saattanut jäädä usein näkymättömäksi. Muutama vuosi Suomeen muuton jälkeen, kun suomenkielentaitoni oli karttunut eikä siinä ollut enää kuultavissa aksenttia, ei ulkomaalaisuuteni näkynyt enää millään tavoin ulospäin. Englanninkielinen ja angloamerikkalainen musiikki olivat minulle tärkeitä, kun taas suomalaista musiikkia en kuunnellut juuri ollenkaan. Uskon, että halusin musiikkivalinnoillani vahvistaa omaa amerikkalaisuuttani ja antaa sen näkyä myös muille ihmisille. Monikulttuurisuuteni on myös vaikuttanut päätöksiini hakeutua sekä lukiossa että yliopistossa vaihto-opiskelijaksi. Myös musiikkikasvatuksen opinnoissani olen kiinnostunut eri kulttuurien musiikeista ja haluankin musiikinopettajana lisätä monikulttuurista musiikkikasvatusta.

Oma kulttuurimme vaikuttaa siihen, miten havaitsemme ja tulkitsemme maailmaa ympärillämme (Mikkola 2001, 23). Vieraita kulttuureja ja kulttuuri-identiteettejä tarkasteltaessa tämä on tärkeä muistaa, sillä vaikka tutkittavan näkökulma pyritään ymmärtämään, sitä ymmärretään väistämättä omasta kulttuuritaustasta käsin. Oma monikulttuurinen taustani sekä käsitykseni monikulttuurisuudesta positiivisena asiana vaikuttaa myös tutkimuksen lähtökohtiin. Pysin siis tutkimuksessani objektiivisuuteen, mutta samalla myönnän oman subjektiivisuuteni ja vaikutukseni tutkimustuloksiin.

7 TULOSTEN TARKASTELUA

7.1 Haastateltavat

Haastatteluihin osallistui kolme lukio-opiskelijaa erilaisista monikulttuurisista taustoista. Etsin haastateltavat lukion musiikinkurssilta, jolla oli useita monikulttuurisia nuoria. Annoin haastattelusta kiinnostuneille nuorille opiskelijasähköpostiosoitteeni ja pyysin lähettämään siihen viestiä, jotta voisimme sopia haastattelun ajankohdasta. Kaikki niistä kurssin opiskelijoista, jotka ilmaisivat etätunnilla kiinnostusta osallistua haastatteluun, eivät kuitenkaan ottaneet minuun yhteyttä.

Haastattelemi kolme nuorta olivat kaikki tyttöjä, jotka olivat käyneet koulunsa Suomessa. Kaksi heistä oli syntynyt Suomessa ja yksi muuttanut lapsena ennen kouluikää Suomeen. Kaikki nuoret kokivat kulttuuri-identiteettinsä muodostuvan sekä suomalaisesta kulttuurista että jostain ulkomaisesta kulttuurista. Taulukossa (Taulukko 2) esittelen haastateltavat peitenimillä ja kerron, mikä on heidän kulttuuritaustansa.

TAULUKKO 2. Haastatteluun osallistuneiden peitenimet sekä kulttuuritausta

Haastateltavan peitenimi	Haastateltavan tausta
Zaxo	Vanhemmat kotoisin Kurdistanista. Syntynyt ja kasvanut Suomessa. Kurdilainen sekä suomalainen kulttuuritausta.
Alea	Vanhemmat kotoisin Irakista. Syntynyt ja kasvanut Suomessa. Arabilainen, islamilainen sekä suomalainen kulttuuritausta.
Elena	Vanhemmat kotoisin Romaniasta. Syntynyt Romaniassa ja muuttanut Suomeen perheineen ennen kouluikää. Romanianlainen sekä suomalainen kulttuuritausta.

7.2 Kulttuuri-identiteetin moniulotteisuus

Sekä suomalainen että ulkomainen kulttuuri olivat suuressa osassa haastateltavien nuorten arjessa ja elämässä. Kaikki nuoret kokivat, että he olivat lähes yhtä paljon osa suomalaista kuin ulkomaista kulttuuriaan, vaikkakin pienin vivahde-eroin. Se, kumpi kulttuuri koettiin vahvempana, riippui ympäristöstä ja tilanteesta. Oma kulttuuri-identiteetti käsitettiin moniulotteisena ja joustavana. Kotona kulttuuri-identiteetti koettiin vahvemmin ulkomaiseksi, kun taas koulussa ja kaveripiirissä suomalainen kulttuuri oli suuremmassa roolissa.

Ehkä joissain asioissa arabilainen kulttuuri on ehkä enemmän, et se näkyy enemmän ja mä oon siinä enemmän. Mut ainaki suomalaises kulttuuris mä elän sillee muitten kavereiden kanssa, jotka puhuu suomee ja käy kouluu, suomalaista kouluu. Nii mut sit esimerkiks kotona mä elän sitä arabilaista kulttuuriin vaan. (Alea)

Jokainen nuorista puhui kotonaan eri kieltä kuin koulussa ja kaveripiirissään. Ulkomainen identiteetti näkyi kuitenkin myös kodin ulkopuolella paitsi ulkoisissa piirteissä, myös vaatetuksessa, esimerkiksi Alealla huivin käyttämisellä. Toisaalta kotona suomalaisuus näkyi ainakin siinä, että ulkomaisen kulttuurin juhlien lisäksi juhlittiin suomalaisia juhlia. Vaikka kotona koettiin olevan enemmän ulkomaisessa kulttuurissa ja koulussa ja kaveripiirissä suomalaisessa kulttuurissa, ei selkeää kaksijakoista rajaa kulttuuri-identiteettien välillä voida kuitenkaan vetää. Molemmista kulttuureista oli näkyvissä piirteitä kaikilla elämänalueilla.

Elena kertoi myös kulttuuri-identiteettinsä muuttuneen ajan kanssa. Lapsena Suomeen muuton jälkeen Elena oli haaveillut pääsystä takaisin Romaniaan ja romanialaisen kulttuurin ja suvun pariin. Nykyään muutosta ei kuitenkaan enää haaveiltu. Kasvaessa suomalainen identiteetti oli vahvistunut romanialaisen identiteetin rinnalla. Seuraavassa otteessa Elena puhuu omasta romanialaisesta kulttuuri-identiteetistään:

Ainaki pienenä mä koin sitä tosi tärkeenä, mut sit nykypäivänä, mitä enemmän mä kasvan nii jotenki must tuntuu et se ei oo nii enää tärkee mulle ku mitä se oli joskus. – – Ja silti tärkee, mut ei nii iso osa, ku mitä ennen oli. (Elena)

7.3 Oman ulkomaisen kulttuurin musiikit

Oman ulkomaisen kulttuurin perinnesmusiikki tai kansanmusiikki oli jokaiselle tärkeä asia, joka oli lähellä sydäntä. Sitä kuunneltiin kotona perheen kesken sekä sukujuhlissa, kulttuurin perinnejuhlissa ja häissä. Alean kotona perinnesmusiikki näkyi ja kuului isän luutunsoiton ja laulun kautta päivittäin. Elenan kotona soi usein romanialainen radio, kun taas Zaxon perheessä kurdilainen perinnesmusiikki soi taustalla päivittäisissä askareissa ja leivottaessa.

Omaa perinnesmusiikkia kuvailtiin toisaalta ainutlaatuiseksi ja toisaalta samalla oudoksi ja erilaiseksi kuin muu musiikki, jota kuunneltiin. Myös kappaleiden kieli ja sanoma koettiin tärkeäksi. Perinnesmusiikkiin saatettiin suhtautua eri tavoilla eri tilanteissa. Esimerkiksi Elena ei juurikaan kuunnellut perinnesmusiikkia itsekseen ollessaan eikä erityisemmin pitänyt siitä, mutta perinnesmusiikki sai kuitenkin tärkeän merkityksen juhlissa. Sama musiikki, josta Elena muuten ei innostunut, saikin joissain tilanteissa tanssittamaan ja kuulostikin hyvältä.

No mä en kuuntele sitä [perinnesmusiikkia], mä en oo suuri fani koska se ei vaa jotenki kuullosta kauheen mukavalta. Mut ainaki aina, ku mä meen häihin esim tai johonki suuriin juhliin ni sitä mä kuuntelen tosi paljon nii siel, sit siel jotenki vaa tulee semmonen fiilis et no ei tää oo niin paha. Ku sillee muuten vapaa-ajal mä en kuuntele koskaan, ni se on vaa jotenki ns. outoo. – – aina ku kuulen niit ni tekee jotenki mieli vaa tanssii nii sit ku, se on vaa perinteinen romanialainen juttu et, ku mä kuulen jotai ”traditional music” nii sit tulee vaa semmonen fiilis et on pakko tanssii ja mennä rytmiin mukaa. (Elena)

Joo, mä ainaki koen sen [perinnesmusiikin] tärkeeks. Koska se on tosi ...ku sä kuuntelet sitä, niin se on tosi rauhoittavaa. Ja se on ...se kertoo tarinaa siin samal, siin perinteises musiikis. Se on runoutta. Sil on oma taidelaji siinä. Et se ei oo ...se on tosi erikoinen, se ei oo samanlainen, mitä sä kuuntelet nykyään, mitä nykymusiikissa on. Se on tosi ...ainutlaatuinen. (Alea)

Häät, sukujuhlat sekä erilaiset kulttuurien omat juhlat olivatkin tilanteita, joissa perinnesmusiikki oli läsnä. Alean suvun sukujuhlissa isä otti usein mukaan luuttunsa, ja suvun kanssa laulettiin yhdessä Irakilaista perinnesmusiikkia. Kurdilaisissa juhlissa, kuten vuosittaisessa Newros-juhlassa ja kurdilaisissa häissä musiikki kulki käsi kädessä kansantanssien tanssimisen kanssa. Zaxo koki kansantanssit ja perinnesmusiikin tärkeäksi siksi, että ne mahdollistivat kaikenikäisten yhdessä tanssimisen ja ajanvieton ja juhlissa pystyi myös tutustumaan paremmin toisiin kurdeihin tanssien lomassa.

Kansantanssit ovat tärkeä osa Zaxon kurdilaista kulttuuri-identiteettiä. Zaxo kertoi, että vaikka kansantanssit ovat kaikille kurditaustaisille yhteinen perinne, ne eroavat keskenään sen mukaan, minkä alueen kurdeista oli kyse. Tansseja opitaan osallistumalla ja tanssimalla

juhlien yhteydessä, mutta toisaalta nuoret saattavat myös harjoitella niitä katsomalla videoita Youtubesta. Juhliin ja kurdilaisten hääjuhlien viettoon kuuluu myös paljon perinteitä, kuten kansanpuvut sekä tietynlaiset korut ja asusteet, joita myös Zaxo perheineen käyttää.

Myös oman ulkomaisen kulttuurin populaarimusiikki oli suosittua nuorten keskuudessa ja kaikki haastateltavat tykkäsivät kuunnella sitä. Populaarimusiikki, jota kuunneltiin, saattoi muistuttaa kulttuurin arvoista tai olla kantaottavaa. Alea kuvaili arabikulttuurin pop-musiikkia tyyliltään sekoitukseksi perinteistä arabimusiikkia sekä uusia, modernin musiikin piirteitä. Populaarimusiikki, jossa oli länsimaisia piirteitä mutta joka muistutti silti omasta ulkomaisesta kulttuurista, saattoikin olla näille nuorille helpommin lähestyttävää kuunneltavaa kuin kulttuurin perinnemusiikki.

7.4 Suomalainen musiikki osana kulttuuri-identiteettiä

Suomalainen musiikki ei ollut kovassa suosiossa haastateltavien keskuudessa. Sitä joko ei kuunneltu ollenkaan tai sitten hyvin vähän. Kuitenkin musiikki yleisesti koettiin hyvin tärkeäksi ja sitä kuunneltiin paljon. Elena kertoi kuuntelevansa musiikkia päivittäin lähes kaksi tuntia. Musiikkia kuunneltiin myös hyvin laajalla skaalalla, sekä monia eri genrejä että eri kielisiä kappaleita, vaikkakin englanninkielinen musiikki vaikutti olevan oman kotikielen musiikin lisäksi suosituinta. Siksi on mielenkiintoista, ettei kukaan pahemmin kuunnellut suomalaista musiikkia. Syiksi mainittiin muun muassa se, ettei suomalainen musiikki tuo mielihyvää tai että se ei ole ”mun juttu”. Siihen myös kyllästyttiin nopeasti.

Vaikka suomalaista populaarimusiikkia saatettiin välillä kuunnella, perinnemusiikki jäi täysin pimentoon. Elena totesi, ettei koulussa ollut koskaan käsitelty millaista on suomalainen perinnemusiikki. Zaxo taas muotoili asian niin, ettei ollut itse tutustunut siihen. Kysyessäni Alealta, onko suomalainen perinnemusiikki hänellä tärkeää, hän vastasi näin:

No, mun mielestä se on tärkeet ainaki suomalaisen kulttuurin ja suomalaisille koska mun mielest jokaisen pitäis tietää oman maan kulttuurin musiikkii, koska se on osa niitten identiteettiä vaik se ei ite ehkä huomaa sitä. Mut se on tärkeet tietää vaik ei ehkä kuuntele sitä tai ei tykkää siitä, mut se on ...mun mielest se on kaikil sillei et se on ehkä kaikil tärkeet, tai se pitää ainaki olla tärkeet kaikille. (Alea)

Vastauksessa on mielenkiintoista se, että suomalaisen perinnemusiikin koettiin olevan tärkeää ”suomalaisille” ja olevan osa ”niitten identiteettiä”. Vaikka Alea kokeekin oman kulttuuri-

identiteettinsä sekä suomalaisiksi että arabilaisiksi, tässä vastauksessa jää epäselväksi, kokeeko hän suomalaisen perinnesäveltäjäksi omalle suomalaiselle identiteetille vai vain muiden, kantasuomalaisien identiteeteille.

Nuoret eivät kokeneetkaan suomalaista musiikkia kovin tärkeäksi osaksi omaa suomalaista kulttuuri-identiteettiään, eikä sitä juurikaan käytetty omaa kulttuuri-identiteettiä vahvistamaan. Elena selitti mielestäni hyvin, mistä tämä hänen kohdallaan johtuu. Verrattuna omaan ulkomaiseen kulttuuriin, jonka ympäröimänä ollaan vain kotona ja matkoilla omaan toiseen kotimaahan, suomalaisen kulttuurin ympäröimänä ollaan joka päivä ja se on jatkuvasti läsnä, eikä siihen osallistumiseen tarvita musiikkia.

No, ei se musiikki oikeestaan oo kauheen tärkeä siin kulttuuri-identiteetis. Et ei se oikein vaikuta siihen, vaik mä en kuuntele sitä niin silti must tuntuu et mä oon aika paljon yhteydes siin suomalaises identiteetikulttuuris. -- koska se ilmenee joka päivä. Et ainaki koulusta tai sit ku mä puhun kavereitten kaa, ja jotenki se vaa on siinä, et se ei oikein ikinä... (Elena)

7.5 Elämän monet musiikit

Nuorten kuuntelema musiikki vaihteli sen mukaan, kuunneltiin musiikkia yksin, kavereiden kanssa vai perheen tai suvun kanssa. Myös itsekseen kuunneltu musiikki oli monipuolista ja riippui tunnetilasta tai ajanjaksosta. Kotona vanhempien ja perheen kanssa kuunneltiin pääasiassa oman ulkomaisen kulttuurin perinne- ja pop-musiikkia. Vanhemmille tämä musiikki saattoi olla hyvin merkityksellistä ja tärkeää. Musiikin kieli oli myös kotona kuunnellussa musiikissa tärkeä aspekti, sillä englanninkielinen musiikki ei välttämättä avautunut vanhemmille samalla tavalla kuin musiikki heidän omalla kotikielilläään.

No vanhempien kaa mä en hirveesti kuuntele enkkulaist musiikkii, koska ne tykkää tosi paljon kurdilaisest musiikista. Koska ne ei välttämät ymmärrä sitä enkkuu tosi hyvin tai ei ne saa ...se on heille vieraampaa. Jotenki se ei vaa, mä en osaa selittää, mut esim heijän kaa me kuunnellaan tosi paljon kurdilais musiikkia koska ne jotenki samaistuu enemmän siihen. (Zaxo)

Juhlissa tai suvun kesken, ainakin Zaxon ja Alean kohdalla, live-musiikki oli myös tärkeässä roolissa. Kurdihäissä, joista katsoimme Zaxon kanssa videoita, musiikki on perinnesäveltäjäksi, jossa on kuultavissa myös populaarimusiikin piirteitä. Perinteisiä soittimia näkyy hyvin vähän ja sen sijaan perinteisten soitinten ääntä on samplattu kosketinsoittimille niin, että perinteistä äänimaailmaa saadaan luotua ilman että harvinaisia perinnesoittimia täytyy olla fyysisesti käsillä. Laulaja on keskeinen esiintymisissä ja laulu on kulttuurille ominaista ja

melismaattista. Myös Alean suvun juhlissa laulettiin yhdessä perinteisiä Irakilaisia kappaleita, joita usein säesti Alean isän luuttu.

Vaikka Alea piti laulamisesti ja harrasti sitä, hän koki arabi-perinnesävelmusiikin haastavaksi laulettavaksi. Laulutapa on hyvin erilainen kuin länsimaisessa laulussa ja vaatii paljon harjoitusta. Toisaalta Alea myös koki Irakin kielellä laulamisen haasteeksi. Siksi laulettavaksi musiikiksi valikoitui usein englanninkielinen Indie-musiikki, jonka Alea totesi sopivan hänen äänensävyilleen. Kotona laulettu ja soitettu arabialainen musiikki oli kuitenkin se, joka inspiroi ja auttoi löytämään oman musiikillisen luovuuden äärelle.

– – kyl se näkyy mun elämässä koska hän [isä] soittaa sitä [luuttua] joka päivä ja laulaa joka päivä ni kyl mä kuulen sitä. Ja se on inspiroinu mua tosi paljon siitä, et mä osaan laulaa, mä osaan tota niin olla musikaalisesti aktiivinen, sillee että mul on tota niin ”creative mind” musiikin takia ja taiteen takia. Et se on tota niin osaa mun perhettä et tosi moni mun sukulaiset on myös taiteellisia. (Alea)

Elena oli harrastanut myös useita vuosia pianonsoittoa, vaikka varsinaiset soittotunnit hän oli lopettanut ennen lukion alkamista. Pianolla soitettavaksi valikoituivat nykyään sellaiset pop-kappaleet, jotka Elenan mielestä sopivat pianolla soitettavaksi sekä sellaiset rakastetut klassiset pianokappaleet, jotka hän osasi edelleen soittaa ulkoa. Romanianlaisen kulttuurin perinnesävelmusiikkia ei ilmeisesti tullut pianolla soitettua, ja vaikuttaisikin siltä, että oman kulttuurin perinnesävelmusiikki keskittyi näillä nuorilla lähinnä sen kuunteluun.

Se musiikki, jota haastateltavat kuuntelivat itseksensä, olikin hyvin monipuolista. Zaxo kertoi kuuntelevansa lähinnä pop-musiikkia, mutta monilla eri kielillä. Englannin ja kurdin kielen lisäksi hän kuunteli muun muassa saksankielistä ja espanjankielistä musiikkia. Alea piti monenlaisesta musiikista ja genrestä, jonka hän koki tuovan mielihyvää, muun muassa korealaisesta pop- ja rock-musiikista sekä arabilaisesta ja englanninkielisestä musiikista. Elena taas mainitsi pitävänsä erityisesti 90-luvun ja vuosituhaten alun musiikista, erityisesti pop-, rap- ja r&b-musiikista. Kaikenlainen musiikki, joka oli jollain tavalla nostalgista ja toi mieleen lapsuuden, oli Elenan mieleen. Elena kuunteli myös välillä romanialaista musiikkia, mutta vain ajoittain. Musiikin kuuntelu oli Elenalle tapa rentoutua ja irrottautua ympäröivästä maailmasta sekä saada omaa aikaa.

– – [musiikkia kuunnellaan] ihan vaa sen takii ku ei oo jotenki muuta tekemistä tai sit se on vaa sitä et mä oon omas maailmas ja mä voin ihan ”disconnect from the world” (Elena)

Kavereiden kesken kuunneltu musiikki erosi myös osittain siitä musiikista, mitä itsekseen kuunneltiin. ”Pelleilymusiikkia” saatettiin kuunnella hassuttelumielessä tai musiikkia kuunneltiin tietyn tunnelman luomiseksi. Kavereiden kesken saatettiin myös jakaa musiikkivinkkejä ja kuunnella uusimpia kappaleita yhdessä. Myös sellaisia kappaleita kuunneltiin kavereiden kanssa, jotka eivät välttämättä olleet omaa mielimusiikkia.

7.6 Kulttuurien näkyvyys musiikintunneilla

Haastateltavieni koulutaipaleella peruskoulusta lukioon musiikintunneilla ei ollut juurikaan näkynyt heidän ulkomainen kulttuurinsa tai sen musiikki, lukuun ottamatta haastateltavien omia musiikintunneille valitsemiaan kuuntelutoiveita tai esitelmäaiheita. Tosin Elena mainitsi, että joskus opettaja oli kuunteluttanut tunnilla romanialaisen kappaleen, joka oli ollut opettajan mieleen, mutta kappaletta ei taustoitettu tai käsitelty sen kummemmin. Zaxo taas muisteli harjoittelijan pitämää musiikintuntia alakoulussa, jossa oppilaat olivat valinneet kappaleen koko luokan kuunneltavaksi. Zaxo oli valinnut kurdilaisen kappaleen ja häntä oli pyydetty kertomaan, mistä kappaleessa on kyse ja mitä sen sanat tarkoittavat. Yläkoulussa Zaxo muisti tehneensä esitelmän suomalais-kurdilaisesta laulajasta Helly Luvista luokkakaverin kanssa parityönä. Alea sen sijaan ei muistanut yhtään tilannetta, jossa arabimusiikkia olisi koulussa käsitelty tai kuunneltu.

Siihen, että oma ulkosuomalainen kulttuuri näkyi tai että se voisi mahdollisesti näkyä musiikintunneilla, suhtauduttiin eri tavoin. Alea uskoi, että olisi hyvin iloinen, jos Irakilaista musiikkikulttuuria käsiteltäisiin koulussa. Zaxo oli kuitenkin kokenut esitelmätilanteen ja romanialaisesta kappaleesta kertomisen hyvin jännittävänä ja stressaavana. Jännittävää oli ollut olla esillä, kun oli ainut luokassa, joka osasi kertoa aiheesta. Keneltäkään ei saanut apua tai täydennystä omiin kommentteihin. Tosin paineet eivät liittyneet vain omasta kulttuurista kertomiseen, vaan kaikenlaiset esitelmät ja esillä oleminen jännittivät Zaxoa. Hieman samansuuntaisia tunteita ilmaisi myös Elena, joka koki, että jos romanialaista musiikkia käsiteltäisiin tai soitettaisiin, hän joutuisi haluamattaan parrasvaloihin:

No se ois ehkä vähän outoo ku mä en oo tottunu siihe mut ois se ihan mukavaa, mut vähän outoo. Koska aina ku tulee joku tietty vähän maan musiikki ni usein, aina sitä henkilöä joka on siit maast ni sitä vähän ns. tuijotetaa. Ei ois kiva, jos mua tuijotettaisiin. Ja kaikki vaa jotenki oottais et mä osaan ne asiat ihan vaa sen takii koska mä oon Romaniasta. Ni emmätiä, ois se ehkä mukava mut samalla ei. (Elena)

Vaikka kulttuurien näkyvyys musiikintunnilla aiheutti jännitystä, kaikki haastateltavat silti toivoivat, että eri kulttuurien musiikkia, sekä omien että muiden, käsiteltäisiin musiikintunneilla enemmän. Ehkä vähemmän varma tästä oli Elena, joka toivoi, että jos romanialaista musiikkia käsiteltäisiin ollenkaan, niin se olisi pienimuotoista:

No, sitä vois käsittää mut ei sillei mitenkää yksityiskohtasesti. Et sillei ihan vähän ja sit mentäs eteepäi.
(Elena)

Zaxon kanssa oli myös puhetta laajemmin siitä, miten heidän omaa kurdilaista kulttuuriaan on käsitelty koulussa ja mediassa. Koska Kurdistan ei ole oma itsenäinen valtio, kurdilaisista puhutaan usein virallisesti joko turkkilaisina, irakilaisina, syyrialaisina tai iranilaisina. Kuitenkin kurditaustaiset ovat pitkään haaveilleet itsenäisyydestä ja haluaisivat heistä puhuttavan nimenomaan kurdilaisina. Siksi koulussakin on tullut vastaan tilanne, jossa Irakin kurdeista on puhuttu irakilaisina, mikä on tuntunut Zaxosta ymmärrettävästi pahalta. Sama on tapahtunut myös suomalaisessa mediassa, kun Helly Luv in haastattelussa haastattelija on puhunut laulajasta irakilaistaustaisena, vaikka laulajan ura ja sanoma pyörii hänen kurdilaisuutensa ja Kurdistanin itsenäistymispyrkimyksen ympärillä.

– Niin, koska, meil kurdeil ei oo itsenäisyyttä, se ei oo itsestään selvää. Et okei, jos nyt joku sanoo et mä oon esim, vaik et Helly Luv on kurdi, ja sit hänest sanotaa et hän on irakilainen, ni kyl se oikeesti tuntuu tosi pahalta. Tai et esimerkiks on joitakin kurdeja, jotka ei uskalla sanoo et ne on kurdilaisii, koska turkkilaiset ei anna, niin seki on jo yks iso juttu, et jos sä peität sun ...minkä maalainen sä oikeesti oot, ni se on tosi iso juttu. Esim jos sä oot kurdi ja sä et myönnä et sä oot kurdi, jos sä et tuo sitä esille se on oikeesti jo yks iso juttu meille kurdeille. Mut ehkä Suomes, jos joku suomalainen sanoo et se ei oo suomalainen ni se ei oo niin semmonen iso iso juttu. Mut meille kurdeille on. (Zaxo)

7.7 Oman kulttuuri-identiteetin vahvistaminen ja säilyttäminen musiikin avulla

Haastateltavat kokivat pääasiassa, että he käyttivät musiikkia vahvistamaan omaa ulkomaista kulttuuri-identiteettiään. Sekä ulkomaista populaari- että perinnesäilyttäminen käytettiin tähän tarkoitukseen. Alea kertoi, että arabimusiikki yhdisti häntä vanhempiinsa ja heidän kokemuksiinsa Irakissa asumisesta ja elämästä arabikulttuurin ympäröimänä. Musiikki toimi hänellä ikään kuin väylänä arabikulttuurin sisälle.

Joo, koska mä haluan tietää ja haluan tuntee sitä mitä ne on tuntenu ku ne on asunu siellä. Ja myös se tota, ku mä en oo ikinä, oo asunu siel ni mä haluan myös tietää et ...elää semmosel taval miten ne kuuntelee sen musiikin siellä. Et mäki haluisin vähän kokea sitä. (Alea)

Elena oli kokenut oman romanialaisen kulttuuri-identiteettinsä hiljalleen menettäneen jalansijaansa hänen elämässään Suomeen muuton jälkeen. Elenalle musiikki toimikin tapana säilyttää hänen romanialaista kulttuuri-identiteettiään ja yhdistää häntä romanialaiseen kulttuuriin ja maahan. Paikallinen populaarimusiikki myös herätti muistoja Romaniassa vietetystä lapsuudesta ja vuosittaisista perheen yhteisistä lomista siellä.

– – must tuntuu et ”I disconnect” romanian kulttuurist ni sit mä oon sillee et voi ei, mä en muista mitään täst, ni sit jotenki aina, ku mä kuuntelen musiikkii ni siel jotenki, tavallaa se on ...pistää sen yhteyden Romaniaan. (Elena)

– – se [romanalainen populaarimusiikki] vaa jotenki aina yhittää mua tohon just Romaniaan et ku mä oon nyt tääl suomes suurin osa vuodest et lähes ykstoist kuukaut. Nii sit jotenki se vaan yhittää mua Romaniaan ja sit jotenki tulee muistoi aina et mitä mä oon tehnyt lomil tai sit tulee mieleen niit aikoi ku mä olin pieni ja mä asuin siel. Nii sitä mä oikeesti tykkään kuunnella, ainaki just semmoset, surullisii mut silti ihani biisei. (Elena)

Zaxo oli haastateltavista ainut, joka ei suoranaisesti kokenut musiikin vahvistavan hänen kulttuuri-identiteettiään. Silti Zaxo käytti musiikkia sekä muita medioita paljon omaan kulttuuriinsa tutustumiseen. Hän koki musiikin ja sosiaalisen median myös tärkeiksi väyliksi välittää tietoa ja yhdistää kurditaustaisia ympäri maailmaa. Kurditaustainen, suomessa kasvanut artisti Helly Luv, jota Zaxo piti rohkeana ja jonka meneviä, mutta kanta-aottavia pop-kappaleita hän kuunteli, ajaa musiikillaan Kurdistanin itsenäistymispyrkimystä eteenpäin. Kurdistan ja kurdien vapaus omaan kulttuuriinsa ja sen tunnustamiseen oli Zaxolle tärkeä pyrkimys, jota hän toivoi myös nostettavan esille enemmän Suomessa.

– – ku hän on ensimmäinen kurdilaulaja, joka on oikeesti ...tekee tällast videoo. Ja kaikki ...tän videon pointti oli se et, ku kaikki lähti juoksee johonki suuntaan, on se et, kaikki kurdit yhteishenkisesti lähtee johonkin tiettyyn niin päämäärään. Ja se päämäärä on loppujenlopuks tää mis kaikil on Kurdistan-lippu. Eli et kaikki kurdit pitäis olla yhteisii ja kaikki lähtee yhteishenkisesti ja saavuttaa sen päämäärän eli itsenäisen valtion. – (Zaxo)

Ja sit, jos mä nyt mietin ni ehkä se Helly Luvin esittely oli se tosi ...ehkä se tärkein juttu, emmätiedä. Koska siinä sä näit et kuin paljon me tuodaan musiikilla esiin meidän tavote, tai meidän unelma. (Zaxo)

7.8 Stereotyyppiat ja ennakkoluulot

Nuoret tiedostivat, että suomalaiset saattavat liittää heidän ulkomaiseen kulttuuriinsa ennakkoluuloja ja stereotyyppioita, jotka johtuvat ainakin osittain heidän tietämättömyydestään näistä kulttuureista. Elenan kanssa tästä ei ollut puhetta, mutta Alea ja Zaxo nostivat esille sen, miten tärkeänä he pitivät sitä, että heidän ulkomaista kulttuuriaan tunnettaisiin paremmin Suomessa. Alea koki, että musiikki voisi olla yksi tapa tuoda arabilaista kulttuuria esille positiivisessa valossa ja rikkoa ennakkoluuloja kulttuuria kohtaan. Alea kommentoi, miten uskoisi kokevansa sen, jos musiikin tunteilla tutustuttaisiin arabimusiikkiin:

Mä oisin tosi iloinen siitä. Et mun kulttuuri näytetään muille ihmisille ja positiivisella tavalla. Koska niin monella on totta ennakkoluuloja ehkä mun kulttuurista tälle ehkä negatiivisella tavalla ni mä haluan et ...näyttää ihmisille et ei se oo oikeesti negatiivinen, et se on tosi positiivinen. Se ois kiva juttu. (Alea)

Zaxo esitteli haastattelun aikana mielellään oman ulkomaisen kulttuurinsa perinteitä ja koki merkityksellisenä sen, että haastattelu antoi mahdollisuuden lisätä tietoa kurdikulttuurista. Zaxo vertasi Suomea erääseen keskieurooppalaiseen maahan, jossa asui hänen sukulaisiaan. Siellä kurditaustaisia oli enemmän ja heidän kulttuuriaan sitä kautta myös tunnettiin muiden kansalaisten keskuudessa paremmin. Suomessa kansanpöydissä juhliin kulkeminen julkisilla paikoilla sai osakseen ihmetteleviä katseita, kun taas kyseisessä Keski-Euroopan maassa tällaista tapahtui enemmän ja sen takia siihen oli totuttu. Kun tietoa eri kulttuureista ja niiden perinteistä lisätään Suomessa, voidaan erilaisten kulttuurien näkyvyyteen katukuvassa suhtautua positiivisemmin.

Mä haluan ...miten mä selitän, mä tiedän et suomalaiset ei hirveesti niinku tunne näitä kulttuureita jotka on lähi-idästä tai aasiasta tai nii, ni mul on nyt semmonen fiilis et mä oikeesti haluan esitellä -- ja sit must, jos mä nyt sanon, tää haastattelu, ni miten mä sanoisin, tää on tosi hyvä juttu. Koska ainakin mulle, ni mä pystyn esittämään mun kulttuurin sulle. Esimerkiksi varmaan sä et tiennyt ennen tätä paljoo mitää kurdeista. -- Ja sit kuten mä sanoin et mun mielestä tää on tosi tärkeä, esim et kertoo omasta kulttuurista toisille -- et suomalaisetki tietää meidän kulttuuristamme. (Zaxo)

Zaxo koki yhtä lailla tärkeänä, että myös hänen sukulaisensa ja ystävänsä Lähi-Idän maissa saavat tietoa suomalaisesta kulttuurista ja sen perinteistä. Sosiaalinen media toimii erityisesti nuorten keskuudessa keinona jakaa kokemuksia ja perinteitä suomalaisesta ja eurooppalaisesta kulttuurista. Esimerkiksi hänen serkkunsa käyttää Snapchat-sovellusta aktiivisesti ja jakaa kuvia omasta keskieurooppalaisesta kulttuuristaan sekä siitä, miten hänen eri kulttuurinsa eroavat toisistaan ja millaisia kontrasteja niiden välillä vallitsee. Zaxo muistutti, etteivät hänen kurditaustaiset sukulaisensa pääse helposti matkustamaan tänne, joten suomalaista kulttuuria on päästävä näyttämään muilla tavoin.

7.9 Tutkimustulosten koonti

Haastateltavat nuoret kokivat olevansa monikulttuurisia ja olevansa yhtä lailla sekä suomalaisia että toisen kulttuurin edustajia. Oman kulttuuri-identiteetin koettiin joustavan niin, että molemmat kulttuurit näkyivät kaikilla elämänalueilla, mutta eri tavoin. Myös musiikki oli oleellinen osa nuorten elämää. Eri musiikeilla oli erilaisia tehtäviä. Kavereiden, perheen kanssa sekä itsekseen saatettiin kuunnella erilaista musiikkia ja toisaalta se musiikki mitä soitettiin ja laulettiin, saattoi edelleen erota kuunnellusta musiikista.

Musiikki oli myös merkittävä tekijä tutkimuksen nuorten ulkomaisissa kulttuuri-identiteeteissä. Perinnesmusiikki yhdisti perheitä, kulttuuriyhteisöjä, sukuja sekä eri sukupolvia ja oli tärkeää yhteistä ajanvietettä, johon yhdistyi usein tanssimista, soittamista tai laulamista. Oman ulkomaisen kulttuurin musiikkia kuunneltiin myös, kun haluttiin vahvistaa omaa ulkomaista kulttuuri-identiteettiä, kokea yhteys vanhempien elämään tai kun haluttiin muistella omaa toista kotimaataan ja siellä vietettyä aikaa. Sen kuunteleminen toi myös ylpeyttä, rauhoitti ja sai hyvälle mielelle. Musiikki saattoi myös sisältää tärkeää sanomaa ja sen kuuntelu saattoi voimaannuttaa sekä muistuttaa yhteisistä tavoitteista, kuten Zaxolla Kurdistanin itsenäistymisestä.

Haastateltavat kokivat kaikki myös suomalaisen kulttuuri-identiteettinsä vahvaksi, mutta eivät kokeneet musiikin olevan oleellinen osa sitä. Suomalaisuuden koettiin näkyvän niin paljon arjessa, ettei sen vahvistamiseen tarvittu musiikkia. Koska suomalaista musiikkia ei koettu kovin tärkeäksi, ei siitä myöskään tiedetty paljoa.

Haastateltavia yhdisti halu nähdä oma kulttuurinsa musiikintunneilla. Alea ja Zaxo kokivat, että tämä olisi ilman muuta tärkeää, kun taas Elena hieman maltillisemmin totesi, että romanialaista musiikkia voisi käsitellä vähän, mutta ei liian perusteellisesti. Oman kulttuurin musiikin käsittelyn koettiin mahdollistavan luokkakavereiden ennakkoluulojen vähenemisen heidän kulttuureitansa kohtaan. Toisaalta Zaxoa ja Elenaa jännitti, että he joutuvat itse huomion keskipisteeksi, kun oman kulttuurin musiikkia käsitellään.

7.10 Tutkimuksen tulosten luotettavuus

Tutkimukseni haastateltavien määrä oli laadulliseen tutkimukseenkin varsin vähäinen. Tulokset kuvaavat kolmen haastatteluun osallistuneen kokemuksia ja käsityksiä. Silti tässäkin aineistossa jotkut teemat toistuivat kaikilla haastateltavilla. Tällaisia teemoja olivat esimerkiksi suomalaisen musiikin vähäinen merkitys ja toisaalta oman ulkomaisen kulttuurin musiikin tärkeä rooli osana kulttuuri-identiteettiä. Tuloksia luettaessa on kuitenkin otettava huomioon, että tässä harkinnanvaraisessa näytteessä oli kyse sellaisista nuorista, jotka olivat aktiivisia ja halukkaita osallistumaan vapaaehtoiseen haastatteluun ja ovat kiinnostuneita musiikista ja harrastavat sitä eri tavoin. Tulokset olisivat eri haastateltavilla näyttäytyneet todennäköisesti hyvin erilaisina. Tämä ei silti vähennä sitä todellisuutta, että näille nuorille olisi tärkeää nähdä musiikintunneilla ja koulussa enemmän omaa kulttuuriaan.

Tutkimuksessa oli kyse ensimmäisistä toteuttamistani tutkimushaastatteluista, joten oletettavasti myös haastattelutilanteissa virheitä tuli tehtyä enemmän kuin kokeneemmalla haastattelijalla olisi tullut. Yksi tutkimuskysymyksistäni oli, miten musiikilla voidaan vahvistaa, rakentaa ja säilyttää omaa kulttuuri-identiteettiä. Olin kuitenkin haastatteluissa kysynyt vain, käyttävätkö nuoret musiikkia vahvistamaan omaa kulttuuri-identiteettiään. Jälkikäteen ajateltuna kysymyksen muotoilu oli huono, sillä se jätti kulttuuri-identiteetin säilyttämisen ja rakentamisen huomioimatta. Zaxo, joka koki, että hänen kurdilainen kulttuuri-identiteettinsä oli vahva, ei kokenut käyttävänsä musiikkia vahvistamaan identiteettiään. Hänelle musiikki oli kuitenkin hyvin tärkeä osa omaa kulttuuri-identiteettiä ja on mahdollista, että hän olisi saattanut vastata käyttävänsä musiikkia säilyttämään kulttuuri-identiteettiään, jos kysymyksen muotoilu olisi ollut erilainen.

Haastatteluni poikkesi myös perinteisestä kasvotusten toteutettavasta haastattelusta koronapandemian asettamien rajoitusten vuoksi. Etähaastatteluissani kahdella kolmesta haastateltavasta oli koko haastattelun ajan kamera pois päältä. Tämä vaikutti vuorovaikutukseen heikentävästi vähentäen sanatonta viestintää. Toisaalta kyseessä oli varsin henkilökohtainen aihe, josta voi olla helpompi puhua, kun ei tarvitse näyttäytyä haastattelussa. Onkin täysin mahdollista, että haastatteluun valikoituivat nämä nuoret juuri siksi, että haastattelu toteutettiin etänä ja siinä oli mahdollisuus itse määritellä, onko oma kamera päällä haastattelun ajan vai ei.

Monikielisten nuorten kanssa toteutetuissa haastatteluissa myös kieli on tekijä, joka vaikuttaa tulosten luotettavuuteen. Kaikki nuoret olivat asuneet Suomessa suurimman osan elämästään ja puhuivat suomea sujuvasti. Silti englannin kieltä käytettiin suomen kielen lomassa, kun suomenkielisiä sanoja tai ilmaisuja jouduttiin hakemaan. On kuitenkin mielestäni positiivista, että haastateltavat pystyivät turvautumaan englannin kieleen ja jatkamaan puhumista keskeyttämättä ajatuksenkulkuaan löytämällä luontevia tapoja ilmaista ajatuksensa. Voisi ajatella, että jos tutkimukseni toteuttamiseen olisi ollut käytössä rajattomat resurssit, olisi paras haastattelukieli ollut haastateltavan oma äidinkieli ja tulkin käyttö haastattelussa. Tiedän kuitenkin kokemuksesta, ettei oma äidinkieli ja kotona puhuttu kieli ole välttämättä vahvin kommunikointikieli. Onkin mahdollista, että molemmissa kielissä käytetään lainasanoja tai ilmaisuja, eikä yksi kieli ole selkeästi ylitse muiden.

Suomen kielen valinta haastattelukieleksi oli varsin luonteva ja toimi mielestäni hyvin. Haastateltavien oman äidinkielen käyttäminen ei tutkimukseen käytettävien resurssien takia ollut mahdollista, eikä englanti olisi ollut kaikilla haastateltavilla vahva kieli. Haastateltavat osoittautuivat myös rohkeiksi pyytämään täsmennyksiä kysymyksiin ja termeihin, jos ne eivät avautuneet heille.

Kielenkäyttöön liittyi myös käytettyjen käsitteiden vaikea määriteltävyys ja moniselitteisyys. Kuten teoriaosuudessa on käynyt ilmi, tutkimukseni keskeinen käsite, kulttuuri-identiteetti, sekä identiteetti itsessään, voidaan ymmärtää hyvin monin eri tavoin. Käsitteitä myös käytetään eri tutkimuksissa ja tieteenaloilla eri tarkoituksiin. Pyrin kuitenkin tietoisesti siihen, etten avannut käsitteitä haastateltaville erikseen, vaan tarkoitukseni oli pureutua siihen, miten haastateltavat itse kokivat kulttuuri-identiteetin käsitteen ja millaisena se näyttäytyi heidän omassa elämässään. Tämä ratkaisu olisi voinut toisaalta vähentää haastattelutulosten keskinäistä vertailtavuutta, jos kulttuuri-identiteetin käsite olisi ymmärretty eri haastateltavien kesken hyvin eri tavoin.

Tutkimuksen tuloksia tulee lukea myös huomioiden, että sama aineisto olisi voitu tulkita monella eri tapaa, riippuen tutkijan omista arvoista ja siitä, mitä aineistosta nostetaan esille. Tutkimuksen tulosten analysoimisessa haastatteluvastausten jakaminen kategorioihin onkin kriittinen vaihe, jossa tutkija joutuu pohtimaan ja päättämään, mitkä vastaukset ilmaisevat samaa tai eri asiaa (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85). Tässä minä tutkijana olen vaikuttanut

sihen, millaisena aineistoni näyttäytyy, vaikka olenkin pyrkinyt mahdollisimman objektiiviseen analysointiin.

8 POHDINTAA

Stuart Hallin (Hall, 1990, 224) käsitys kulttuuri-identiteetistä jatkuvasti muuttavana ja subjektiivisesti muotoutuvana, ohjasi tutkimustani ja toimi pohjana kulttuuri-identiteetin käsitteen määrittelyssä. Myös haastateltavien kokemukset omista kulttuuri-identiteeteistään asettuivat hyvin tähän teoriaan, sillä nuoret kokivat kulttuuri-identiteettiensä olevan monipuolisia ja joustavia, ja huomasivat, että ne tulivat esille eri tavoin eri tilanteissa. Omaa kulttuuri-identiteettiä ja suomalaisen sekä ulkomaisen kulttuurin merkitystä omassa elämässä oli pohdittu syvällisesti ja esimerkiksi Elena oli huomannut, että hänen oma kulttuuri-identiteettinsä oli ajan kanssa muuttunut.

Kaikkien nuorten kulttuuri-identiteeteissä oli ainakin piirteitä Sue ja Suen määrittelemästä integroivan tietoisuuden vaiheesta, jossa omaan identiteettiin liitetään piirteitä ja arvoja molemmista omista kulttuureista ja eri kulttuureihin suhtaudutaan arvostavasti, mutta tiedostaen myös niiden huonot puolet. Integroivan tietoisuuden vaihe oli näistä kulttuuri-identiteetin muodostamisen vaiheista se, jonka kohdalla voidaan vasta puhua todellisesta monikulttuurisuudesta. (Sue & Sue 2015, 385–386.) Haastattelujen perusteella vaikutti siltä, että nämä nuoret suhtautuivat kaikki kunnioittavasti ja arvostaen sekä omaan ulkomaiseen kulttuuriinsa, että suomalaiseen kulttuuriin, ja kokivat molempien kulttuurien arvoja itselleen tärkeiksi. Toisaalta suomalaisten etnisiä vähemmistöjä kohtaan koettujen ennakkoluulojen lisäksi haastatteluissa ei juurikaan noussut esille kulttuurien huonot puolet, enkä myöskään kokenut tarkoituksenmukaiseksi tai sopivaksi nostaa niitä haastatteluissa esille.

Tutkimukseni perusteella ei ole toisin sanoen mahdollista määritellä, olivatko nuoret kulttuuri-identiteettinsä muodostamisessa itsetutkiskelun vai integroivan tietoisuuden vaiheessa. Selvää on kuitenkin, että muut, identiteetille haitallisemmat vaiheet, ovat poissuljettuja jo siksi, että kumpaakaan kulttuuria ei näiden nuorten puheissa väheksytty, hävetty tai vastustettu.

Vaikka suomalainen kulttuuri-identiteetti koettiin vahvana, ei suomalaisen musiikin koettu vahvistavan tai olevan erityisen tärkeä osa omaa suomalaista kulttuuri-identiteettiä. Aino Rytkösen maisteritutkielmassa, jossa tutkittiin musiikin merkitystä Lähi-Idästä tulleiden maahanmuuttajien kotoutumisessa, suomalaisella musiikilla oli kuitenkin ollut merkittävä rooli mm. suomen kielen oppimisessa, sopeutumisessa suomalaiseen kulttuuriin sekä

sosiaalisen identiteetin ja suhteiden rakentamisessa uudessa kotimaassa (Rytkönen 2020). Rytkösen tutkimuksessa haastateltavat olivat kuitenkin saapuneet Suomeen teini-iässä, toisin kuin haastateltavani, jotka olivat asuneet Suomessa koko elämänsä tai valtaosan siitä. Suomalaista musiikkia käytetäänkin ehkä herkemmin vahvistamaan suomalaista kulttuuri-identiteettiä, jos suomalainen identiteetti ei ole vahva eikä integraatio suomalaiseen kulttuuriin ole vielä tapahtunut.

Globalisaatio on lisännyt muuttoliikennettä maiden välillä, ja samalla lisännyt monikulttuuriseksi oman identiteettinsä kokevien ihmisten määrää. Globalisaatio on siis vaikuttanut siihen, että ihmisten identiteetit ovat yhä sirpaleisempia ja muovautuvampia. (Steger 2003, 69–75.) Vaikka kahden kulttuurin välissä kasvaminen on varmasti vaikuttanut omaan kulttuuri-identiteettiin ja asettanut sen suurennuslasin alle, ei se ole silti haastateltavien nuorten kohdalla aiheuttanut assimilaatiota eli omasta kulttuurista luopumista. Päinvastoin - oma ulkomainen kulttuuri on koettu Suomessa erityisen tärkeäksi ja vaalittavaksi asiaksi ja globalisaatio on saattanut jopa vahvistaa ulkomaista kulttuuri-identiteettiä. Esimerkiksi kulttuurin musiikin, ruoan ja median äärelle on nykyään varsin vaivatonta löytää. Myös sosiaalisen median avulla on nykyään helppoa pitää yhteyttä omaan sukuun ja ystäviin ympäri maailmaa. Nuoret käyttivät internettiä jopa siihen, että he harjoittelivat uusia kansantansseja ja oppivat omaehtoisesti lisää omasta kulttuuristaan ja sen historiasta. Vaikuttaisikin siltä, ettei yhden kulttuurin vahvistamista tarvitse tehdä toisen kustannuksella, vaan nykyään on mahdollista ja yhä helpompaa pitää useista kulttuuri-identiteeteistä kiinni. Myös se, että Suomeen on tullut enemmän ulkomaalaisia, on mahdollistanut vähemmistöyhteisöjen muodostamisen, joka voi lisätä oman kulttuurin juhlien ja perinteiden jatkumista ja vaalimista myös Suomessa.

Myös nuorten musiikinkuuntelutottumukset olivat hyvin monipuolisia ja niitäkin voisi kuvaila sirpaleisiksi. Nuoret kuuntelivat musiikkia monista eri genreistä ja monilla eri kielillä. Musiikilla oli myös erilaisia merkityksiä eri elämänalueilla. Mahdollisuus näin monipuoliseen musiikin kulutukseen sekä musiikillisten identiteettien ja mieltymysten skaalaan on myös osittain globalisaation ja internetin myötä kasvaneen saatavuuden ansiota.

Merkittävä tulos opetuksen kannalta oli haastateltavien toive saada oma kulttuurinsa näkyville koulussa ja musiikintunneilla positiivisessa valossa. Suomalaisten koettiin olevan varsin tietämättömiä vähemmistökulttuureista ja tähän toivottiin muutosta. Taylorin (1994) mukaan

identiteetin onnistuneeseen muodostukseen tarvitaan sosiaalista kanssakäymistä ja toisia ihmisiä. Oma identiteettimme kaipaa positiivista tunnustusta muilta, sillä sen puuttuessa identiteettiä on vaikea muodostaa. (Taylor 1994, 25–36.) Ulkomaalaisiin ja heidän kulttuureihinsa saatetaan suhtautua Suomessa ennakkoluuloisesti. Myös ulkomaalaistaustaisiin liitetyt stereotyypit voivat vaikuttaa siihen, että tarjoamme tiedostamattamme tai tietoisesti ulkomaiselle kulttuuri-identiteeteille vain negatiivista tunnustusta.

Opetuksella on mahdollista lisätä tietämystä eri kulttuureista ja sitä kautta myös lisätä näihin kulttuureihin liittyvien identiteettien positiivista tunnustamista. Oppilaat rakentavat identiteettejään paitsi kotona ja harrastuksissa, myös koulussa, jossa muodostetaan tärkeitä sosiaalisia suhteita ikäisiinsä. Koulu onkin se paikka, jossa tulisi voida saada omalle identiteetille tunnustusta vertaisilta. Musiikki on erinomainen kouluaine tähän tarkoitukseen koska sen avulla eri kulttuureja voidaan tuoda esille positiivisessa valossa ja herättää oppilaiden kiinnostus ja arvostus erilaisuutta kohtaan.

Opettajan on vieraita kulttuureja käsitellessään tärkeää ottaa selvää ja perehtyä kulttuuriin ennen sen tuomista oppitunnille. Jos luokassa on monia monikulttuurisia nuoria, olisi oltava tietoinen myös mahdollisista ulkomaisten kulttuurien välisistä ennakkoluuloista ja rasismista, jotta niitä voi lähteä tietoisesti purkamaan. Esimerkiksi kurdeihin, jotka ovat monissa Lähi-idän maissa vähemmistönä, saatetaan suhtautua näissä maissa negatiivisesti. Myös sodat ja levottomuudet kulttuurien väleillä aiheuttavat helposti kitkaa, joka voi heijastella myös Suomeen vaikuttaen vähemmistöryhmien välisiin suhteisiin.

Vaikka opettajan on hyvä perehtyä kulttuureihin, kaikkea ei kuitenkaan voi eikä tarvitse tietää etukäteen. Myös oppilailta voi oppia heidän omista kulttuureistaan. Oppilaita onkin hyvä kohdella oman kulttuurinsa asiantuntijana, mutta pitää mielessä, että omasta kulttuurista kertominen ja esillä oleminen saattaa olla hyvin jännittävää, kuten Zaxo ja Elena toivat haastatteluissa esille. Oppilastuntemus onkin tärkeä väline, joka on empaattisen otteen ja manipuolisen tiedon keräämisen lisäksi välttämätöntä monikulttuurisessa opetuksessa.

8.1 Vaikutus musiikkikasvatuksen kenttään

Suomalaista musiikkikulttuuria ei koettu tutkimukseni monikulttuuristen nuorten keskuudessa kovinkaan tärkeänä. Suomalaista musiikkia ei kuunneltu erityisemmin, eikä se ollut merkittävä osa omaa suomalaista kulttuuri-identiteettiä. Toisaalta vaikutti siltä, että nuorten tietämys suomalaisesta musiikista tai sen historiasta oli myös varsin vähäistä. Vaikka kyseessä oli Suomessa kasvaneita ja suomalaiseen kulttuuriin hyvin integroituneita nuoria, jotka eivät välttämättä kokeneet tarvitsevansa suomalaista musiikkia mahdollistamaan pääsyä suomalaiseen kulttuuriin tai yhteiskuntaan, tulos on silti mielenkiintoinen.

Suomalainen musiikki ja sen opetus koulussa voi auttaa erityisesti maahanmuuttajien Suomeen sopeutumista ja kielen oppimista, kuten Rytönen toi tutkimuksessaan esille (2020). Uskon siltä, että oman tutkimukseni nuorillakin suomalaiseen musiikkiin tutustuminen ja mahdollinen kiinnostuksen herättäminen sitä kohtaan voisi olla arvokasta ja lisätä edelleen osallisuutta suomalaiseen kulttuuriin. Se voi tuoda omaan suomalaiseen kulttuuri-identiteettiin uusia ulottuvuuksia. Olen itse alkanut tutustua suomalaiseen populaarimusiikkiin vasta yliopisto-opintojen aikana ja olen kokenut jääneeni paljosta paitsi, kun olen nuorena tietoisesti vältellyt suomalaisen musiikin kuuntelemista.

Tärkein anti tutkimuksestani musiikkikasvatuksen kentällä on kuitenkin se, että ainakin osa monikulttuurisista nuorista toivoisi hartaasti, että heidän ulkomaisen kulttuurinsa musiikkiin tutustuttaisiin musiikintunneilla. Tämä mahdollistaisi sen, että luokkakaverit pääsisivät tutustumaan heidän kulttuuriinsa ja pääsisivät näkemään sen positiivisessa valossa, mukavan toiminnan kautta. Tämä olisi tärkeää myös monikulttuuristen nuorten kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta.

Toivoisinkin, että kaikki musiikinopettajat, mutta erityisesti sellaiset, jotka opettavat monikulttuurisia oppilaita, panostaisivat monikulttuuriseen musiikkikasvatukseen yhä enemmän. Sillä on paljon mahdollisuuksia sekä yksilötasolla että jopa yhteiskunnan tasolla, mahdollistaen suvaitsevamman tulevaisuuden Suomen. Sekä suomalaista musiikkikulttuuria, oppilaiden omia musiikkikulttuureita, että oppilaille täysin vieraita musiikkikulttuureita tulisi näkyä ja kuulua musiikinopetuksessa. Musiikinopettajan on hyvä kuitenkin muistaa, että vahvat ennakkoluulot vieraita kulttuureita kohtaan voivat aiheuttaa sen, ettei omasta musiikkikulttuurista hyvin poikkeavaa musiikkia koeta välttämättä aina positiivisena. Siksi

musiikinopettajalla on tärkeä tehtävä tuoda musiikkikulttuurit tunnille mielenkiintoisella tavalla ja tehdä niistä oppimisesta innostavaa.

Tutkimukseni herättää pohtimaan, miksi monikulttuuristen nuorten musiikintunneilla ei ole koko peruskoulun aikana juurikaan käsitelty oppilaiden omia musiikkikulttuureita, vaikka nykyisissä perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa tähän kannustetaankin (POPS 2014, 141–143). Tämä ei selity pelkästään sillä, että kyseessä olisi täysin uudenlainen vaatimus, sillä jo vuoden 2004 opetussuunnitelmassa perusopetuksen tehtäviin kuului oppilaiden kulttuurisen identiteetin tukeminen ja opetussuunnitelman arvopohjassa mainittiin, että opetuksessa tulisi ottaa huomioon oppilaiden eri kulttuurit (POPS 2004, 14). Myös musiikin oppiaineen kohdalla mainittiin, että musiikin tunneilla opitaan ymmärtämään musiikin erilaisia kulttuurisia merkityksiä (POPS 2004, 232). Vaikka siinä ei määritelläkään yhtä selkeästi kuin viimeisimmässä opetussuunnitelmassa sitä, että oppilaiden omat kulttuurit tulisi näkyä ohjelmistossa, kannustaa se silti monikulttuuriseen musiikkikasvatukseen.

Olisikin mielenkiintoista tutkia jatkossa, missä määrin musiikinopettajat toteuttavat monikulttuurista musiikkikasvatusta ja miten he kokevat sen. Millaisia kokemuksia oppilaiden omien musiikkikulttuureiden käsittelemisestä oppitunneilla musiikinopettajilla on ja ovatko kokemukset positiivisia vai negatiivisia? Toisaalta jos selviää, kuten tutkimukseni pienellä aineistolla indikoi, ettei monikulttuurinen musiikkikasvatus ainakaan oppilaiden omien ulkomaisten kulttuurien osalta juurikaan toteudu, olisi tärkeä tietää mitkä syyt musiikinopettajilla vaikuttavat tämän valinnan taustalla. Totuus on kuitenkin, ettei ole mahdollista, että musiikinopettajan viiden vuoden koulutuksessa käsiteltäisiin kaikkia eri musiikkikulttuureja, joten kyse on pitkälti opettajien omasta aktiivisuudesta ja uskalluksesta tarttua uuteen aiheeseen, joka saattaa olla oman mukavuusalueen ja osaamisen ulkopuolella. Kyseessä saattaa myös olla yksinkertaisesti ajanpuute, kun musiikin oppiaineen tuntimäärä on rajallinen ja tunneilla on paljon tärkeää sisältöä käsiteltävänä.

LÄHTEET

- Anderson, B., Kuortti, J., Nurmiainen, J. & Nurmiainen, J. (2017). *Kuvitellut yhteisöt: Nationalismin alkuperän ja leviämisen tarkastelua* ([2. uudistettu laitos]). Tampere: Vastapaino.
- Bennett, A. (2000). *Popular music and youth culture: Music, identity and place*. London: Macmillan.
- Bennett, D. (2001). *Multicultural states: Rethinking difference and identity*. London; New York: Routledge.
- Biddle, I. D. & Knights, V. (2007). *Music, national identity and the politics of location: Between the global and the local*. Aldershot, England; Burlington, VT: Ashgate.
- Cain, M. (2005). *Dabbling or Deepening – Where to Begin?: Global Music in International School Elementary Education*. Teoksessa: International Symposium on Cultural Diversity in Music Education & Campbell, P. S. (toim.) *Cultural diversity in music education: Directions and challenges for the 21st century*. (103-112). [Bowen Hills, Qld.]: Australian Academic Press.
- Craton, G. L. (2008). *A Review of Daniel J. Levitin, The World in Six Songs: How the Musical Brain Created Human Nature*. Dutton, New York, 2008, 336. Osoitteessa: [Book Review: What is Music for? Perhaps to Give Evolutionary Psychologists Work \(sagepub.com\)](#) Luettu 11.1.2021
- Drummond, J. (2005). *Cultural Diversity in Music Education: Why Bother?* Teoksessa: International Symposium on Cultural Diversity in Music Education & Campbell, P. S. (toim.) *Cultural diversity in music education: Directions and challenges for the 21st century*. (1-12). [Bowen Hills, Qld.]: Australian Academic Press.
- Edwards, J. (2009). *Language and identity: An introduction*. Cambridge, UK ; New York: Cambridge University Press.
- Elliot, D.J. (1995). *Music matters: A new philosophy of music education*. Oxford: Oxford University Press.
- Erikson, E. H. (1994). *Identity: Youth and crisis* (Reissued.). New York: Norton.
- Folkestad, G. (2002). *National identity and music*. Teoksessa: MacDonald, R. A. R., Hargreaves, D. J. 1. & Miell, D. *Musical identities*. (151-162). Oxford; New York: Oxford University Press.
- Giroux, H. (2001). *The politics of national identity and the pedagogy of multiculturalism in the USA*. Teoksessa: Bennett, D. (toim.) *Multicultural states: Rethinking difference and identity* (178-194). London; New York: Routledge.
- Hall, S. (1990). *Cultural identity and diaspora*. Teoksessa Rutherford, J (toim.) *Identity: community, culture, difference* (222-237). London: Lawrence and Wishart.

- Hall, S. & Du Gay, P. (1996). *Questions of cultural identity*. London: SAGE.
- Hargreaves, D. J., Miell, D. & MacDonald, R. A. R. (2002). *What are musical identities, and why are they important?* Teoksessa: MacDonald, R. A. R., Hargreaves, D. J. 1. & Miell, D. *Musical identities*. (1-20). Oxford; New York: Oxford University Press.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. (2008). *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.
- Hovisalmi, A. (2007). *Musiikki osana venäjänkielisten maahanmuuttajanuorten kulttuuri-identiteettiä ja akkulturaatiota: Viiden maahanmuuttajanuoren kokemuksia omasta identiteetistä, kulttuurista ja musiikista*. Jyväskylä.
- International Symposium on Cultural Diversity in Music Education & Campbell, P. S. (2005). *Cultural diversity in music education: Directions and challenges for the 21st century*. [Bowen Hills, Qld.]: Australian Academic Press.
- Joseph, D. (2005). *'I Sing My Home and Dance My Land': Crossing Music Boundaries in a Changing World*. Teoksessa: International Symposium on Cultural Diversity in Music Education & Campbell, P. S. (toim.) *Cultural diversity in music education: Directions and challenges for the 21st century*. (151-160). [Bowen Hills, Qld.]: Australian Academic Press.
- Kakkori, L. (2009). *Hermeneutiikka ja fenomenologia. Hermeneuttis-fenomenologisen tutkimusotteen sisäisestä problematiikasta*. *Aikuiskasvatus*, 29 (4/2009), 273–279. doi:10.33336/aik.94208
- Klopper, C. (2005). *Honouring and Deriving the Wealth of Knowledge Offered by Mother Music in Africa*. Teoksessa: International Symposium on Cultural Diversity in Music Education & Campbell, P. S. (toim.) *Cultural diversity in music education: Directions and challenges for the 21st century*. (161–170). [Bowen Hills, Qld.]: Australian Academic Press.
- Lukion opetussuunnitelman perusteet (LOPS). (2019). Helsinki: Opetushallitus. Osoitteessa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/lukion_opetussuunnitelman_perusteet_2019.pdf Luettu 22.11.2020
- Mikkola, P. (2001). *Kahden kulttuurin taitajaksi: Maahanmuuttajaoppilaan monikulttuurinen identiteetti, tavoitteet ja toiminta*. Turku: Turun yliopisto.
- Murphy, D. (2007). *Where Does World Music Come From? Globalization, Afropop and the Question of Cultural Identity*. Teoksessa: Biddle, I. D. & Knights, V. (toim.), *Music, national identity and the politics of location: Between the global and the local* (s.39-61). Aldershot, England; Burlington, VT: Ashgate.
- O'Flynn, J. (2007). *National Identity and Music in Transition: Issues of Authenticity in a Global Setting*. Teoksessa: Biddle, I. D. & Knights, V. (toim.), *Music, national identity and the politics of location: Between the global and the local* (19-38). Aldershot, England; Burlington, VT: Ashgate.

- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (POPS). (2004). Helsinki: Opetushallitus.
Osoitteessa:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen-opetussuunnitelman-perusteet_2004.pdf Luettu 8.1.2021
- Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (POPS). (2014). Helsinki: Opetushallitus.
Osoitteessa:
https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf Luettu 21.11.2020
- Rytkönen, A. (2020). *Musiikin merkitys Lähi-idästä tulleiden nuorten kotoutumiseen*. Jyväskylän yliopisto. Musiikkitieteen pro gradu -tutkielma.
- Saarni, M. (2013). *Kolmannen kulttuurin lasten sopeutumisprosessit: Näkökulmina kulttuurinen identiteetti ja sosiaalinen pääoma*. Jyväskylän yliopisto. Musiikkikasvatuksen pro gradu -tutkielma.
- Schippers, H. (2005). *Taking Distance and Getting Up Close: The Seven-Continuum Transmission Model (SCTM)*. Teoksessa: International Symposium on Cultural Diversity in Music Education & Campbell, P. S. (toim.) *Cultural diversity in music education: Directions and challenges for the 21st century*. (29-34). [Bowen Hills, Qld.]: Australian Academic Press.
- Simonett, H. (2007). *Banda, a New Sound from the Barrios of Los Angeles: Transmigration and Transcultural Production*. Teoksessa: Biddle, I. D. & Knights, V. (toim.), *Music, national identity and the politics of location: Between the global and the local* (81-92). Aldershot, England; Burlington, VT: Ashgate.
- Sisäasiainministeriön julkaisu 5/2013. *Maahanmuuton tulevaisuus 2020 – työryhmän ehdotus*. Osoitteessa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-491-831-2> Luettu 21.11.2020
- Steger, M. B. (2003). *Globalization: A very short introduction*. Oxford ; New York: Oxford University Press.
- Sue, D. W. & Sue, D. (2016). *Counseling the culturally diverse: Theory and practice* (Seventh edition.). Hoboken, New Jersey: Wiley.
- Suomen perustuslaki 1999/731. Annettu 11.6.1999.
- Svart, T. (2014). *Musiikinopetus romanioppilaiden koulunkäyntiä ja kulttuuri-identiteettiä tukemassa*. Jyväskylän yliopisto. Musiikkikasvatuksen pro gradu -tutkielma.
- Tarrant, M., North, A. C. & Hargreaves, D. J. (2002). *Youth identity and music*. Teoksessa: MacDonald, R. A. R., Hargreaves, D. J. 1. & Miell, D. *Musical identities*. (134-150). Oxford; New York: Oxford University Press.
- Taylor, C. (1994). *The Politics of Recognition*. Teoksessa: Taylor, C. & Gutmann, A. (toim.) *Multiculturalism: Examining the Politics of Recognition* (25–73). Princeton University Press.

- Tilastokeskus, (2019). *Ulkomaalaistaustaiset*. Osoitteessa:
<https://www.stat.fi/tup/maahanmuutto/maahanmuuttajat-vaestossa/ulkomaalaistaustaiset.html> Luettu 11.1.2021
- Timonen, L. & Kantelinen, R. (2013). *Moninaisuus opettajankouluttajan ja korkeakouluopettajan työssä – näkökulmia monikulttuuriseen kasvatukseen*. *Kasvatus* 44 (3), 258–269.
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi* (Uudistettu laitos.). Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Warinowski, A. (2014). *Expatriaattinuoret piilosta näkyviin?* Teoksessa: Gissler, M., Kekkonen, M., Känkänen, P., Muranen, P., Wrede-Jäntti, M. & Hänninen, R., *Nuoruus toisin sanoen* (144–149). [Helsinki]: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos: Nuorisotutkimusverkosto: Nuorisosiain neuvottelukunta.

LIITTEET

LIITE 1 KULTTUURISEN IDENTITEETIN MUODOSTUMISEN VAIHEET

TABLE 11.1

The Racial/Cultural Identity Development Model

Source: From D. R. Atkinson, G. Morten, and D. W. Sue, *Counseling American minorities: A cross cultural perspective*, 5th ed. Copyright © 1998 McGraw-Hill, Boston, MA. All rights reserved. Reprinted by permission.

Phases of Minority Development Model	Attitude Toward Self	Attitude Toward Others of the Same Group	Attitude Toward Others of a Different Marginalized Group	Attitude Toward Dominant Group
Stage 1—Conformity	Self-depreciating or neutral due to low race salience	Group-depreciating or neutral due to low race salience	Discriminatory or neutral	Group-appreciating
Stage 2—Dissonance	Conflict between self-depreciating and group-appreciating	Conflict between group-depreciating views of minority hierarchy and feelings of shared experience	Conflict between dominant-held and group-depreciating	Conflict between group-appreciating and group-depreciating
Stage 3—Resistance and immersion	Self-appreciating	Group-appreciating experiences and feelings of culturocentrism	Conflict between feelings of empathy for other minority	Group-depreciating
Stage 4—Introspection	Concern with basis of self-appreciation	Concern with nature of unequivocal appreciation	Concern with ethnocentric basis for judging others	Concern with the basis of group depreciation
Stage 5—Integrative awareness	Self-appreciating	Group-appreciating	Group-appreciating	Selective appreciation

Sue, D. W. & Sue, D. (2016). *Counseling the culturally diverse: Theory and practice* (Seventh edition.). Hoboken, New Jersey: Wiley. s.378

LIITE 2 HAASTATTELURUNKO

Haastattelurunko:

- Kiitän haastatteluun osallistumisesta
- Kerron, että koska vain voi täydentää omia vastauksia
- Kerron, että kysymyksistä saa kysyä ja pyytää tarkennuksia

1. Kerrotko vähän kulttuuritaustastasi? Mitä kulttuureja siihen kuuluu? Miten ne ovat suhteessa toisiinsa?
2. Millaisena koet oman kulttuuri-identiteettisi?
3. Millainen rooli musiikilla on elämässäsi? Kuunteletko sitä paljon? Soitatko/laulatko/teetkö musiikkia tai muuten harrastat musiikkia? Onko se sinulle tärkeää?
4. Kuinka tärkeäksi osaksi omaa kulttuuri-identiteettiäsi koet musiikin?
5. Minkälaiseen (minkä kulttuurin/kulttuurien/genren/artistin) musiikkiin samaistut?
6. Miten koet omien kulttuuriesi perinmemusiikin, entä populaarimusiikin? Koetko niiden liittyvän kulttuuri-identiteettiisi tai koetko ne tärkeäksi?
7. Minkälaista (genre, keli) musiikkia kuuntelet? *Soitat/laulat/harrastat?*
8. Kuunnellaanko teillä kotona, suvun kanssa, kaveripiirissä yms. musiikkia?
9. Eroaako kuuntelemasi musiikki eri elämänalueilla tai ryhmissä, esim. koulussa, kaveripiirissä, kotona?
10. Koetko, että käytät musiikkia vahvistamaan omia kulttuuri-identiteettejasi?
11. Onko koulun musiikintunneilla käsitelty jotenkin (ulkosuomalaisen) oman kulttuurisi musiikkia? Miten olet kokenut sen/miten uskoisit kokevasi sen? Toivoisitko sitä käsiteltävän/soitettavan enemmän?

OSALLISTU HAASTATTELU TUTKIMUKSEEN ”MUSIIKIN VAIKUTUS MONIKULTTUURISTEN NUORTEN KULTTUURI-IDENTITEETTIIN”!

Saat Finnkinon leffalipun kiitokseksi 😊

Oletko monikulttuurisesta taustasta? Olisi hienoa, jos osallistuisit noin tunnin pituiseen haastatteluun Zoomin välityksellä.

Haastattelukysymykset koskevat mm.

musiikinkuuntelutottumuksiasi ja mieltymyksiäsi, omaa kulttuuritaustaasi -ja identiteettiäsi sekä mielipiteitäsi musiikinopetuksesta. Oikeita tai vääriä vastauksia ei ole!

Olisi tärkeä kuulla juuri sinun ajatuksiasi aiheesta!

Olen valmistumassa musiikinopettajaksi Jyväskylän yliopistosta ja haastattelut ovat gradututkimustani varten. Olen hyvin kiinnostunut eri kulttuureista ja niiden musiikkiperinteistä.

Haastattelu kestää
n.45min/tunnin ja
toteutetaan
Zoomissa

Haastattelu
perustuu
vapaaehtoisuuteen
ja sen voi
keskeyttää milloin
vain

Haastattelut
äänitetään, mutta
äänitys on vain
analysointia varten

Sinua ei tunnisteta
lopullisesta
tutkimuksesta!

ANNI LINNONMAA

Laita sähköpostia niin
sovitaan haastattelu sulle
sopivalle ajankohdalle